Ազգ
Azg armenian daily
8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2003 ՇԱԲԱԹ 205(2890)

Հայաստանի պտղի մեկ երրորդը փչանում է

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ներկայումս Հայաստանում արտադրվող պտղի մոտ 33%-ը պահպանման վատ պայմանների հետեւանքով փչանում է, ուստի առաջնային խնդիրներից մեկը սառնարանային պահեստների ստեղծումն է: Այս մասին հայտնեց գյուղատնտեսական գիտությունների դոկտոր, Իտալիայի խաղողի ու գինու ակադեմիայի թղթակից անդամ Գեղամ Սնապյանը Երեւանում անցկացված «Հեսպերքահավաքի» գիտաժողովում:

Մեկ սառնարանային տնտեսության համար, որտեղ հնարավոր կլինի պահպանել 10-13 հազ. տոննա պտուղ, պահանջվում է 0,5 մլն. ԱՄՆ դոլար: Հաշվարկների համաձայն ներդրված գումարների վերադարձելիության ժամկետը 2 տարի է:

Գիտաժողովը կազմակերպվել է ԱՄՆ գյուղդեպարտամենտի մարկետինգի աջակցության ծրագրի (USDA MAP) օժանդակությամբ՝ գյուղոլորտի մասնագետների, գյուղատնտեսության աջակցության մարզային կենտրոնների մասնագետների համար: Նրա հիմնական նպատակը մասնագետների միջեւ գործնական կապերի ստեղծումն է եւ նոր տեխնոլոգիաների մասին իրազեկումը: Այդպիսի գիտաժողով չէր անցկացվել 25 տարի:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Ադրբեջանը դեռ 1994 թվականին էր երազում բանակցել ԼՂՀ-ի հետ

Անդրադարձ Ադրբեջանի ԱԳ նախարարի հայտարարությանը

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Օրերս REGNUM գործակալությանը տված հարցազրույցում Ադրբեջանի արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիեւը, մասնավորապես անդրադառնալով ղարաբաղյան կարգավորման բանակցություններին ԼՂՀ-ի՝ իբրեւ բանակցային կողմի ներգրավվելու հնարավորությանը, ասել է, թե Ղարաբաղի ղեկավարության համար չիրականացված երազանք կմնա, որպեսզի Ադրբեջանը նրա հետ նստի նույն սեղանի շուրջ: Այս հայտարարությունը մեկնաբանելու խնդրանքով **«Ազգի»** թղթակիցը դիմել է ԼՂՀ Ազգային ժողովի արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովի նախագահ ՎԱՀՐԱՄ ԱԹԱՆԵՍՅԱՆԻՆ:

– Նախ ես կուզենայի փոխադարձել Ադրբեջանի արտգործնախարարի «կատակը» եւ ասել, որ ոչ հեռավոր անցյալում Ադրբեջանն ինքն էր երազում համաձայնության գալ ԼՂՀ ինչպես քաղաքական, այնպես էլ զինվորական իշխանությունների հետ: Նկատի ունեմ 1994 թ. մայիսյան հրադադարին նախորդած իրավիճակը, երբ Ադրբեջանի Հանրապետության նախագահը պաշտոնապես ԼՂՀ իշխանություններին իրազեկում էր, թե ում է լիազորում ղարաբաղյան կողմի հետ վարվելիք բանակցություններում հանդես գալ որպես Ադրբեջանի ներկայացուցիչ: Իսկ ինչ վերաբերում է պրն Գուլիեւի այն մտքին, թե ղարաբաղցիները կերազեին ադրբեջանական կողմի հետ մեկ սեղանի շուրջ նստել եւ բանակցություններ վարել, ապա իմ տպավորությամբ՝ ղարաբաղցիները պատրաստ են Ադրբեջանի ներկայացուցչին տեսնել նաեւ կանգնած վիճակում: Իրողությունն այն է, որ առանց օրինական ճանապարհով ընտրված ԼՂՀ իշխանությունների մասնակցության՝ փոխադարձաբար ընդունելի, լիարժեք եւ կայուն խաղաղության երաշխիք ստեղծող համաձայնություն անհնար է ձեռք բերել: Սա իրավաբանական ձեւակերպում ստացած իրողություն է, որովհետեւ առ այս պահը ղարաբաղյան կարգավորման վերաբերյալ ընդունված բոլոր փաստաթղթերում խոսքը գնում է հակամարտության երեք կողմերի մասին:

Տես ➧ էջ 3

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ԹԲԻԼԻՍԻՑ

Հետընտրական կրակոցներ Սահակաշվիլու կողմնակիցների դեմ

Աբաշիձեն ուզում է երկիրը փրկել «նեոֆաշիզմի» սպառնալիքից

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Թբիլիսի

Երեկ երեկոյան Արեւմտյան Վրաստանի Զուգդիդ քաղաքում, որը համարվում է երկրի առաջին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի համախոհների «ամրոցը», տեղի է ունեցել զինված միջադեպ, ինչի հետեւանքով վիրավորվել է մեկ մարդ:

Վրաստանի պետանվտանգության նախարարության մամլո խոսնակ Նիկա Լալաշվիլին **«Ազգի»** հետ զրույցում ասաց. «Մենք ճշգրիտ տեղեկություն դեռեւս չունենք, բայց նրանք (չորս ավտոմատավորները) կառավարական ուժերի հետ կապ չունեն: Հավանաբար, տեղի քրեածին տարրերից էին, բայց դա էլ պետք է ճշտել»:

Մինչ մի քանի հազար ցուցարարներ հավաքվել եւ սպասում էին «Միացյալ ազգային շարժման» առաջնորդ Միխայիլ Սահակաշվիլուն, Զուգդիդի կենտրոնական հրապարակում հայտնվում են դիմակավոր չորս ավտոմատավորներ եւ մի քանի անգամ կրակում:

Միխայիլ Սահակաշվիլու կողմնակիցներից խորհրդարանի պատգամավոր Վանո Մերաբիշվիլին պատասխանեց մեկ նախադասությամբ. «Կառավարությունը դուրս հանեց իր ավազակներին, ովքեր կրակ բացեցին ցուցարարների վրա»:

Տես ➧ էջ 8

Նախաքննական մարմինը փորձաքննություններ է նշանակել՝ պարզելու մայրաքաղաքի խմելու ջրի աղտոտման պատճառները

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ., ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մայրաքաղաքի ջրամատակարարման համակարգում տեղի ունեցած վթարի առնչությամբ հարուցված քրեական գործի նախաքննությունն իրականացնող մարմինը որոշում է կայացրել դատասանիտարահամաճարակային եւ դատատեխնիկական փորձաքննություններ նշանակելու մասին:

Ինչպես Արմենպրեսին տեղեկացրեց ՀՀ գլխավոր դատախազության մամուլի քարտուղար Գուրգեն Ամբարյանը, դրանք հանձնարարվել են առողջապահության նախարարության եւ կառավարությանն առընթեր ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի համապատասխան մասնագետներին: Փորձաքննությունների եզրակացությունների պատասխաններից հետո միայն կճշտվեն ջրի աղտոտման տեղամասերը, պատճառները:

Նշենք, որ մինչ այդ գլխավոր դատախազությունը հարցումներ էր ուղարկել ՀՀ առողջապահության նախարարին, «Երեւանի ջրմուղ-կոյուղի» ՓԲԸ-ի տնօրենությանը, գննություններ էին իրականացվել վթարային բոլոր տեղամասերում:

ՅՈՒԿՕՍ-ի նոր ղեկավարը հույս ունի ավելացնել արտադրանքը

Հարցապնդվելով CNN հեռուստատեսության կողմից, ռուսական նավթարդյունաբերական հսկայի՝ ՅՈՒԿՕՍ-ի նոր ղեկավար Սեմյոն Քուքեսը երեկ հայտարարեց, թե հարկային իշխանությունների հետ առկա խնդիրները լուծման ընթացքի մեջ են մտել եւ ինքը հույս ունի, որ առաջիկա տարի ռուսական նավթի 30 տոկոսն արդյունահանող ընկերությունը կկրկնապատկի իր արտադրանքը: Նա վստահություն հայտնեց, որ իշխանությունները ընկերությանը չեն զրկի սիբիրյան նավթի արդյունահանման արտոնագրից: Իբրեւ իր ասածի հիմք Քուքեսն առաջ քաշեց Հռոմում նախագահ Վլադիմիր Պուտինի նախորդ օրն արած հայտարարությունը, թե հստակորեն պետք է տարբերակել ՅՈՒԿՕՍ-ին՝ այժմ ձերբակալված նրա նախկին նախագահ Խոդորկովսկու խնդրից:

Այսուհանդերձ, մոսկովյան սակարաններում ՅՈՒԿՕՍ-ի բաժնեթղթերի անկումը երեկ շարունակվում էր, արձանագրելով 18 տոկոս նվազում:

Նորից խորտակվեց ամերիկյան ուղղաթիռ

Երեկ կեսօրից հետո Մոսուլից Տիկրիտ թռիչքի պահին խորտակվեց ամերիկյան «Բլեքհոուք» տիպի ուղղաթիռը, զոհվեցին ուղղաթիռում գտնվող բոլոր՝ 6 զինծառայողները: Սկզբում կասկած կար, թե ուղղաթիռի կործանման պատճառը տեխնիկական խափանումը կարող է լինել, սակայն ավելի ուշ հաստատվեց ականատես իրաքցիների պնդումը, որ «Բլեքհոուքի» վրա գետնից հրթիռ է արձակվել: Այսպիսով, ընդամենը 2 շաբաթվա ընթացքում ամերիկյան ուժերն Իրաքում 3 ուղղաթիռ են կորցնում: Դրանցից մեկը, «Չինուկ» տիպի, խփվել էր անցյալ կիրակի օրը, զոհվել էին 15 զինծառայողներ:

Ընդհանրապես երեկվա օրն Իրաքում գործող ամերիկյան բանակի համար նորից արյունոտ էր: Բացի ուղղաթիռի 6 զոհերից ամերիկյան ուժերը 1 զոհ տվեցին նաեւ Մոսուլ քաղաքի մոտ, շարասյան վրա հարձակման ժամանակ: Դեպքի ընթացքում վիրավորվեցին 6 զինվորներ:

Թուրքիան ոչ մի զորք էլ չի ուղարկի Իրաք

Թուրքական կառավարության խոսնակը երեկ հայտարարեց, որ Անկարան որոշել է ոչ մի զորք էլ չուղարկել հարեւան Իրաք: Գործնականում արդեն Վաշինգտոնն Անկարային Իրաք զորք ուղարկելու կանաչ լույս չէր վառել, թեեւ մայիսին հենց ամերիկացիներն էին խնդրել Թուրքիային մաս կազմելու Իրաքում գործող կոալիցիոն ուժերին: Այս հարցում ամերիկյան դիրքորոշման փոփոխությունը, ինչպես նաեւ Թուրքիայի խորհրդարանի դժվարությամբ կայացրած որոշումից այժմ հրաժարվելը կարելի է բացատրել իրաքյան ժամանակավոր կառավարման խորհրդի բացասական դիրքորոշմամբ: Այդ խորհրդի անդամները քանիցս զգուշացրել էին Թուրքիային՝ մի մտնել մեր երկիր:

ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ

Համահայկական տեղեկատվական դաշտ ստեղծելու նոր փորձ

Նոյեմբերի 14-16-ը Եվրոպայի հայկական միությունների ֆորումի եւ «Արմենակոբ» հեռուստաընկերության հովանավորությամբ Ծաղկաձորում կանցկացվի «Հայաստան-սփյուռք» տեղեկատվական առաջին համաժողովը: Համաժողովի կազմակերպական ու բովանդակային հարցերի մասին տեղեկություններ ստանալու նպատակով զրուցեցինք «Նոյյան տապան» լրատվական գործակալության տնօրեն Տիգրան Հարությունյանի հետ:

–Ինչպե՞ս ծնվեց տեղեկատվական համաժողով հրավիրելու գաղափարը:

–Այս տարվա մարտին Բրատիսլավայում կայացած Եվրոպայի տեղեկատվության միջոցների առաջին ֆորումին հրավիրված էին նաեւ հայաստանյան մի քանի լրատվամիջոցների ղեկավարները: Հենց այդ ժամանակ էլ որոշվեց հրավիրել տեղեկատվության միջոցների Հայաստան-սփյուռք առաջին համաժողովը՝ քննարկելու համահայկական լրատվական դաշտ ստեղծելու խնդիրը, որոշելու լրատվամիջոցների տեղն ու դերն այդ համակարգում, ինչպես նաեւ լուծելու լրատվության փոխանակմանն առնչվող տեխնիկական ու բովանդակային շատ հարցեր: Որքան էլ այսօր հպարտանանք մեր սփյուռքով, նրա հետ եղած կապերով, իմ գնահատմամբ, վիճակը տխուր է, որովհետեւ մենք բավականին վատ ենք ճանաչում սփյուռքի հայկական մամուլը, վերջինս էլ, թերեւս ավելի վատ՝ հայաստանյանը: Այս համաժողովը փորձելու է լուծել մեր ընդհանուր խնդիրները, անկախ մամուլի ուղղվածությունից, սկզբունքներից ու մոտեցումներից: Համաժողովի հիմնական նպատակը առկա խնդիրների համակարգումն ու լուծման մեխանիզմների միասնական ճշգրտումն է:

Տես ➧ էջ 2

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Պարտադրվելով իրականությանը, թե՞ քաղաքակրթության աղավաղում

Սխալվու՞մ էր արդյոք Պարույր Սեւակը, երբ ժամանակին գրում էր. «Դու՛ իմ մայրենի՜... Եվ երջանիկ է՛ ով քեզ կարող է կոչել մայրենի: Երանելի է՛ ով քեզանով է խոսում ու դասում»: Ժամանակնե՞րն են փոխվել այնքան, որ այդ մայրենին պատվաբեր չէ ու մաշտոցյան գիրն էլ հաճո կամ մոդայիկ չէ: Հայոց մայրաքաղաքում աջ ու ահյակ բարձրացող կամ չբարձրացող (գետնահարկ) նորակառույցների կողքով անցնելիս պարզ անկարեւոր է համարում վերոհիշյալը: Երիտասարդության հոգը չէ, իսկ քաղաքի տեսքը որոշող մեր նոր տերերն իրենց հպարտությունը համարող վերոհիշյալ օբյեկտներն ավելի գրավիչ, արդիական դարձնելու համար փայլուն ապակիներից զատ, ընտրում են «ավելի բարեհունչ», օտարանուն անվանումը եւ «ավելի ակնահաճո» գիրը՝ անգլերենը (ռուսերենի ժամանակներն անցան կամ կարծես թե անցան): Սրանց անվանում են կամովին հրա-ցանակի (ԲԱՐ) տառերը ջարդվել էին մոտակա շենքի վթարի հետեւանքով եւ փոխարենը տեղադրվել Enigma անգլերենով տարբերակը: Հայերեն տառե՞րն էին տգեղ, թե՞ անվանումն էր անբարեհունչ հարցին («Առեղծված») երիտասարդը կարծես համամիտ էր, որ իրենք ճիշտ չեն, բայց Ռուսաստանում երկար տարիներ ապրած տղամարդն անտարբեր եւ արհամարհական արտահայտությամբ արտաբերեց. «Էնքան մտահոգվելու բան կա՞, այսինքն՝ ժողովուրդն ինչ վի-

հայացք նետեք զվարճավայրերին, սրճարաններին, դիսկոտեկ բարերին, գիշերային ակումբներին, առեւտրատարածքներին կամ այցելեք մայրաքաղաքամերձ կազինոների քաղաքամաս: Դրանց զգալի մասն օտարահունչ անուններ են կրում եւ հայաստան չեն: Օտարամոլությունն, ասում են, գալիս է պետականությունից զուրկ մեր պատմությունից: Պարտադրված ենք եղել սիրաշահել օտարին եւ, ցավոք, այդ սովորույթը բնազդաբար դարձրել ենք գոյակերպ: Հյուրամեծարությունը կամ այլոց ստեղծած արժեքների հարկը գիտենալն ու գնահատելը, բնավ ստրկական ընդօրինակումը չէ, սեփականն անտեսելու հաշվին, որովհետեւ դրանով դառնում ես աննկարագիր եւ դիմազուրկ: Սա՝ ինչպես առանձին մարդկանց պարագայում, նույնքան եւ՝ ժողովուրդների: Մենք քրիստոնյա ենք եւ բաց ենք օտար քաղաքակրթությունների առաջ, բայց ի՞նչն ենք վերցնում այսօր համաշխարհային մշակույթից եւ ինչո՞վ է ձեւավորվում հասարակության ճաշակը:

Երբ այսպես տենդորեն նմանակում ենք այլոց սովորույթներն ու բարքերը, օտար ցածրաճաշակ երգն ու հնչյունը, բառն ու բանը, սա էլ պարտադրված ծրագրերի մե՞ջ է մտնում: Ո՞վ է եկել ու ասենք մի կրպակատիրոջ պարտադրել, որ «Մթերքներ»-ի փոխարեն կրպակի վրա գրի «Foods» կամ գյուղական մի կորած-մոլորած անկյունում կիսաքանդ, ծեփաթափ շինության գլխին փակցնի «Supermarket»:

Երեւանցին իր առօրյա անցուդարձին կամ չի նկատում (փոխարենը՝ օտարերկրացին, սփյուռքահայն է զարմանում), կամ աչքն է սովորել, ժառյալ սերունդ: Այս օրերին լեզվի տեսչության ստուգայցերը վերաբերում էին գովազդի եւ ցուցանակի լեզվին: Նոյեմբերի 4-ից մայրաքաղաքում անցկացվող ակցիայի բնույթ կրող ստուգայցերը լեզվի տեսչության ընթացիկ աշխատանքներն են, այն տարբերությամբ սակայն, որ այս անգամ մասնակից են եղել նաեւ կուսակցությունների, հասարակական կազմակերպությունների ու զանգվածային լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներ: Առաջիկայում ծրագիրը («Մեր տունը՝ մեր լեզվով») կանդրադառնա պաշտոնական գործավարական լեզվին եւ միջազգային կազմակերպություններին, որպեսզի նրանց փաստաթղթային գրագրությունը զուգակցվի նաեւ Հայաստանի պետական լեզվով՝ հայերենով: Այս մասին լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ տեղեկացրեց լեզվի տեսչության պետ Լեւոն Գալստյանը:

Լեզվի տեսչությունում ստուգայցերի առիթով **«Ազգ»** օրաթերթի նախորդ հրապարակման հետ կապված արվեց մեկ ճշտում: «Յոլկի պալկի» կոչվող բար-սրճարանը, որ ընդգրկված էր ստուգայցերի ցուցակում, եւս ենթարկվել է տուգանքի: Պարզապես այնտեղ ստուգայց է կատարել ոչ թե «Օրինաց երկրի» ներկայացուցիչ Գագիկ Պողոսյանի մաս կազմած, այլ՝ մեկ այլ խումբ:

Երեկվա խմբերից մեկն այցելեց երկու օբյեկտ՝ Enigma բար եւ Delise գիշերային ակումբ (Ամիրյան փողոց)՝ այս երկու զվարճավայրերում էլ հանդիպելով գրեթե նույն երեւույթին՝ ազգահոգեբանական բարդույթի, եւ այն տրամաբանությանը, թե շուկայի պահանջարկն են բավարարում: Առաջինում հայերենով ցու-ճակում է, ինչի հետեւից եք ընկել: Հայաստան գրությունը ո՞րն է, կամ հայկական անվանումը՝ Մասիսը, Ալագյազը հա՛ երեւի: Հայերեն, հա՛, հայերեն: Օրինակ, հայերեն երգս որն է, ամբողջը որը է: Բառերի խաղ է, երեւակայություն: Ժողովուրդը մաքուր ջուր է ուզում, կարգին ճանապարհ»:

Delise գիշերային ակումբի գործադիր տնօրենը բողոքեց, թե իրենք ընդամենը մի քանի ամիս առաջ են վարձակալել, եւ որ համաձայն չեն այս օրենքներին՝ կարելի էր զգուշացնել, նոր գալ: Երբ իմացավ, որ հնարավոր է անվանումը չփոխել, բավարարվել զույգ տառադարձելով, զարմացավ՝ բա սա կաղկություն չի՞, ուրեմն հայերեն տառերով կարելի է թուրքերեն անվանում էլ ընտրել: Երիտասարդն այնպես վատ զգաց, թե ազգի դավաճան դարձրին իրեն, որ լեզվի տեսչության ներկայացուցիչն ընկրկեց՝ ստուգայցն ընդհատելու պատասխանատվությամբ, նկատելով, որ սա աննախադեպ էր շուրջ 30 օբյեկտներ շրջելու ընթացքում. որեւէ մեկը դույզն-ինչ վատ չի զգացել իրեն: Հիշյալ օբյեկտին մեկամսյա ժամանակ տրվեց հայերենով ցուցանակ տեղադրելու համար:

Ստուգայցերին կազմված ակտերը ներկայացվել են դատարան՝ վարչական համապատասխան տուգանքներ սահմանելու եւ գանձելու: Սակայն բուն խնդիրը վարչական տուգանքների մեջ չէ, որովհետեւ այսպես թե այնպես չնչին են, այլեւ՝ մտածողության, երբ ընկալվի, որ քաղաքակիրթ երեւալու առաջին ցուցիչն ազգային ինքնության գիտակցումն է, սեփական արժեքների գնահատումը:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ԱԺ ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

Մասնավորեցված ընկերությունների զգալի մասը պարտավորությունները չի կատարում

Հայաստանի Ազգային ժողովի վերահսկիչ պալատի նախագահը երեկ Հանրային ռադիոյի մամուլի սրահում հանդիպել է լրագրողներին: Գագիկ Ոսկանյանը ամփոփել է վերահսկիչ պալատի նախագահի պաշտոնում իր մեկամյա գործունեության արդյունքները: Նախորդ տարիների համեմատ վերլուծությունների դինամիկան ցույց է տալիս, որ վերջին տարիների ընթացքում վերահսկվել է բյուջեների ծախսային մասի 25-28 տոկոսը, իսկ եկամտային մասի 5 տոկոսը միայն: Այս տարի նախատեսվում է վերահսկել բյուջեի ծախսային մասի 35-40, իսկ եկամտային մասի՝ մինչեւ 20 տոկոսը:

Վերահսկիչ պալատի 2003 թ. ծրագրով առաջին անգամ իրականացվել է վերահսկողություն հարկային ծառայության, իսկ դեկտեմբերից՝ մաքսային ծառայությունների նկատմամբ: Գագիկ Ոսկանյանի խոսքով՝ այս տարի մեծ ուշադրություն է դարձվել մասնավորեցված ընկերությունների սեփականատերերի պարտավորությունների կատարմանը: ԱԺ վերահսկիչ պալատի նախագահն արձանագրում է, որ այս բնագավառում իրավիճակը տխուր է: Մասնավորեցված 44 ընկերություններից 17-ն իրենց պարտավորությունները չեն կատարել: Դրանցից առավել խոշորներն են Իջեւանի գորգերի, Աշտարակի «Տրանզիստոր» եւ Գյումրու «Արցախ» գործարանները:

Ընդերքօգտագործման ոլորտում կատարված ուսումնասիրություններից պարզվել է, որ 155 ընդերքօգտագործող ընկերությունների 9 տոկոսը պայմանագրեր չի ունեցել, 20 տոկոսը չի ունեցել լեռնահատկացման ակտերը, 54 տոկոսը չուներ օգտակար հանածոների վերաբերյալ հաշվետվություններ: 9 հանք շահագործվել է առանց որեւէ փաստաթղթի:

Սրանում չկա՞ արդյոք նախարարությունների մեղքը: Վերահսկիչ պալատի նախագահի կարծիքով, պատճառը կոլեկտիվ պատասխանատվությունն է, այսինքն՝ պատասխանատվության բացակայությունը: Հանքավայրերն այսօր կառավարում են արդյունաբերության, բնապահպանության նախարարությունները, մարզպետարանները, եւ մինչեւ որեւէ մեկին մեղադրելը ուղակի անհրաժեշտ է կյանքի կոչել մեկ պատուհանի գաղափարը:

ՄԱՌԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Հայաստանում ընթացիկ տարում արձանագրվել է վիճակախաղերի աճի կտրուկ միտում

ԵՐԵՎԱՆ, 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ընթացիկ տարում հանրապետությունում վիճակախաղերի աճի միտում է նկատվում: Ինչպես տեղեկացրեցին ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությունից, 2002թ. ընթացքում նախարարության տված լիցենզիաների հիման վրա վիճակախաղի կազմակերպման եւ անցկացման գործունեություն է իրականացրել չորս առեւտրային կազմակերպություն, իսկ ներկայումս դրանք ինն են: Վիճակախաղերի գործունեությունը կարգավորում է լիազոր մարմինը: Դրանց կազմակերպիչները պարտավոր են եռամսյակային եւ տարեկան հաշվետվություններ ներկայացնել, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնել հեռարձակվող գովազդներն ու վիճակախաղերի կազմակերպման եւ անցկացման կանոնակարգերը:

«Վիճակախաղերի մասին» օրենքով, կազմակերպիչները պարտավոր են ապահովել խաղարկությանը մասնակցող տոմսերի ընդհանուր արժեքի առնվազն կեսի չափով շահումներ: Լիազոր մարմինը պարբերաբար տեղում կատարում է ստուգումներ, խախտումների դեպքում սահմանված են պատասխանատվության միջոցներ՝ նախազգուշացում, տուգանք, լիցենզիայի գործողության կասեցում եւ այլն: Նախքան վիճակախաղի գովազդի հրապարակումը, դրա բովանդակությունը պետք է համաձայնեցվի լիազոր մարմնի հետ, ընդ որում, վերջինս կարող է չտալ իր համաձայնությունը, եթե գովազդում պարունակվում են թյուր կամ ապակողմնորոշող տեղեկություններ:

Աղբյուրի հաղորդմամբ, խախտումներ արձանագրվում են, սակայն, դրանց մասին տեղեկությունները պաշտոնապես չեն հրապարակվում:

Նշենք, որ օրերս ԱԺ առաջին ընթերցմամբ ընդունված օրենսդրական փաթեթով առաջարկվում է վիճակախաղի կազմակերպման համար պետական տուրքի տարեկան չափը սահմանել 100 մլն դրամ՝ գործող դրույքաչափից 4 անգամ ավելի, ինչպես նաեւ սահմանափակվում է վիճակախաղը գովազդելու ժամանակահատվածը:

Համահայկական տեղեկատվական դաշտ ստեղծելու նոր փորձ

Սկիզբը էջ 1

– Ովքե՞ր են համաժողովի գլխավոր նախաձեռնողներն ու հովանավորները:

– Նախաձեռնողներն են Եվրոպայի հայերի ֆորումն ու «Արմենակոբ» հեռուստաընկերությունը, ինչպես նաեւ հանրային հեռուստառադիոյի խորհուրդը: Իսկ հովանավորության խնդիրն առ այսօր բավականին բարդ է, որովհետեւ նախապես դիմել էինք 30-40 տեղական արտադրող ընկերությունների, թվում էր, թե պիտի շահագրգռված լինեին իբրեւ հովանավոր հանդես գալու, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ իրենց վերստին հնարավորություն է ընձեռվում իրենց արտադրանքը սփյուռքում գովազդելու: Ցավոք, մեր գործարարներից շատ-շատերը կամ կարեւորություն չտվեցին այս համաժողովին կամ էլ պարզապես աջակցություն ցույց տալու հնարավորություն չունեցան:

Կկամենայի նշել այն ընկերությունների անունները, որոնք, պարտաճանաչ, գնահատեցին համաժողովի կարեւորությունը եւ անհրաժեշտ օգնություն ցուցաբերեցին: Առաջիններից մեկն, անշուշտ Եվրոպայի հայերի ֆորումն է, որն «Արմենակոբ» ընկերության հետ պիտի հոգա ֆինանսավորման ողջ ծախսը. Գլխավոր հովանավորներից է նաեւ «Հովնանյան ինտերնեյշնլ» ընկերությունը, որը 4 հազար դոլար ներդրեց: Իսկ մյուս ընկերությունները «Ջերմուկ գրուպ», «Սիս նատուրալ», «Միլ գրուպ», «Երեւանի կոնյակի գործարան», համաժողովին աջակցեցին իրենց ապրանքատեսակներով՝ այդկերպ թեթեւացնելով կազմակերպիչների հոգսերը: Գուցե մեկ շաբաթվա ընթացքում դեռ կհայտնվեն նոր հովանավորներ, որոնք նույնպես կհասկանան, որ այս նախաձեռնությունը մեր երկրի համար առաջնահերթական քայլ է թե տնտեսական, թե գաղափարական առումներով:

–Համոզիչ ի՞նչ նախադրյալներ կան, որ այս համաժողովը կլինի ոչ ձեւական, այլ գործնական ու արդյունավետ:

– Նախ կառաջանան նոր մտահղացումներ, նախագծեր, միասնական խմբեր համահայկական միասնական դաշտ ստեղծելու գործում աշխատանք ծավալելու ուղղությամբ: Կան տեխնիկական ու բովանդակային բազում խնդիրներ, որոնք ընդհանուր են սփյուռքյան եւ հայաստանյան լրատվամիջոցների համար: Օրինակ, համակարգչային տառատեսակների, կոդավորումների, թարգմանիչների ու սրբագրիչների հարցը, այնպիսի տարրական խնդիրներ, ինչպես հայկական համակարգը սփյուռքահայերի համակարգիչների վրա տեղադրելը: Մյուս կողմից, ունենք համահայկական խնդիրներ կապված Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման, հայապահպանման, լեզվի մաքրության, մշակույթի պահպանման հետ, որոնք ընդհանուր են տարբեր ուղղությունների լրատվամիջոցների համար: Հիշեցման կարգով ասեմ, որ Բրատիսլավայում կայացած վերջին համաժողովը տվեց կարեւոր արդյունք. մեր առաջարկով ստեղծվեց «Հայերն այսօր» առցանց էլեկտրոնային տեղեկագիրը, որն անմիջական կապ է ստեղծում սփյուռքահայ բոլոր համայնքների միջեւ: Տեղեկագիրն անվճար է, տարածվում է անգլերեն, ռուսերեն, արեւելահայերեն եւ արեւմտահայերեն, ինչն էլ նպաստում է սփյուռք-սփյուռք կապի ստեղծմանը: Դա իրականացավ Եվրոպայի հայկական միությունների ֆորումի հովանավորության շնորհիվ: Այս համաժողովում առավել հանգամանալից կներկայացնեմ տեղեկագրի խնդիրները ու սկզբունքները:

Հուսանք, որ այս անգամ էլ կհայտնվեն հովանավորներ, կստեղծվեն ֆոնդեր համահայկական լրատվամիջոցներին միեւնույն դաշտում միավորելու համար: Արդյունավետ աշխատանք ապահովելու համար ստեղծել ենք ինտերնետային սայթ, որտեղ նախնական քննարկման են դրված բոլոր զեկուցումներն ու ելույթները: Մասնակիցները մեկ շաբաթ առաջ կծանոթանան դրանց, որպեսզի համաժողովի ընթացքում անմիջապես քննարկման անցնենք՝ ժամանակ չվատնելով ընթերցման վրա: Անկախ այն բանից, մասնակիցները [illegible] թե ոչ, նախատեսել ենք անցկացնել ինտերնետային ֆորում, հենց տեղում կմուտքագրվեն բոլոր զեկուցումները՝ դրսի մասնակիցներին հնարավորություն տալով մի քանի րոպե անց դրանք կարդալու եւ իրենց առաջարկներն ուղարկելու: Այս պահի տվյալներով կլինեն մոտ 80 մասնակիցներ: Հրավերները ուղարկված են բոլոր լրատվամիջոցներին անխտիր, բոլոր հարցերը քննարկվում են ընդհանուր խորհրդում, իսկ «Նոյյան տապանին» հանձնարարված է լուծել կազմակերպչական հարցերը:

Հարցազրույցը վարեց
ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆԸ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ
/հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն
/հեռ. 582483
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Շուկաներում ժամկետանց եւ կեղծված մթերքների առատությունը խոսում է ստվերային շրջանառության մեծ ծավալների մասին

Սպառողների շահերի պաշտպանության միության կողմից սննդամթերքների որակական հատկանիշների ուսումնասիրությունները հոկտեմբերին դարձյալ ժամկետանց, կեղծված եւ անհայտ ծագման մթերքների բազմազան տեսականի հայտնաբերեցին հանրապետության շուկաներում: Նոյեմբեր-դեկտեմբերին էլ նույն վիճակն է լինելու, քանի դեռ մեզանում փաստի արձանագրումն այդպես էլ մնում է իբրեւ լոկ հայեցողական դիտարկում: Մի խոսքով, տեսությունից լավ ենք, սպառողն էլ բավական գրագետ է դարձել: Մարզերում նույնիսկ ձեւավորվում են սպառողների ակտիվ խմբեր, որոնք սեփական նախաձեռնությամբ պարբերաբար ահազանգում են շուկայում հայտնված հերթական անորակ արտադրանքի վերաբերյալ:

Բայց դրանից այն կողմ առայժմ տեղաշարժ չկա: Ակնհայտ է, որ ներքին շուկայում բացահայտված անորակ արտադրանքը պետք է բռնագրավվի եւ ոչնչացվի: Սակայն այդպիսի կարգ առայժմ գոյություն չունի, չնայած անհրաժեշտությունը վաղուց է հասունացել: Առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման նախարարությունում երբեւէ այդ նպատակի համար գումարներ չեն առանձնացվել եւ չեն առանձնացվում:

Գրեթե առանց բացառության, զանգվածաբար վաճառքի է դրվում «Հերկուլես» եգիպտացորենը, որը ժամկետանցության պատճառով վաղուց կորցրել է ապրանքային հատկանիշը: Հատկապես վտանգավոր են ժամկետանց պահածոները: Օրինակ, ալյումինե տուփով չինական արտադրության շամպինիոնները: Տուփն անագապատված է, եւ մթերքների երկարակեցության ժամկետի սպառվելուց հետո խթանվում են քիմիական տարբեր ռեակցիաներ անագի հետ: Նույն կերպ՝ խտացրած կաթի տուփերը: Ոչ միայն այս, այլեւ ներքոնշյալ ժամկետանց ապրանքների գերառատությունն ակամա մղում է այն ենթադրության, թե Հայաստանում ստվերային տնտեսվարողն զբաղվում է նաեւ ժամկետանց ապրանքների բիզնեսով: Ի դեպ, դրանց ընդգրկումները նաեւ ստվերային շրջանառության ծավալներն են անդրադարձնում: Այդ մթերքներից որեւէ մեկը սերտիֆիկատ չունի, քանի որ, ըստ ստանդարտների, ժամկետանց սննդատեսակին սերտիֆիկատ չի տրվում: Եթե սերտիֆիկատ լինի, հնարավոր կլինի գտնել նաեւ ստվերային տնտեսվարողին, իսկ որեւէ մեկի ուշադրության շրջանակում հայտնվելը նրան ձեռնտու չէ: Ասացվում է, որ ժամկետանց ապրանքները շուկայից արտաքսելու միջոցառումները զուգահեռաբար պայքար կլինեն նաեւ ստվերի դեմ, որը շարունակում է անպատիժ գրպանել բյուջե մտնելիք հարկային մուտքերը:

Ժամկետանց ապրանքների մեծ խմբաքանակը մի անգամ ոչնչացնելը, մի անգամ պատժի մեխանիզմի կիրառումը հաջորդ անգամ կզգաստացնի ներկրողին էլ, նրա կողքին տնտեսվարողին էլ: Վարչական իրավախախտումների նոր օրենքի համաձայն, առեւտրային կանոնների խախտումը, տվյալ դեպքում թեկուզ 1 ժամկետանց արտադրատեսակ վաճառելը ենթակա է 100 հազար դրամ տուգանքի պատժաչափի: Կյանքը ցույց է տալիս, որ առայժմ դա էլ չի օգնում:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Հայաստանի շուկաներում հայտնաբերված ժամկետանց ապրանքների ցանկ

Աղյուսակ ԺԱ | հոկտեմբեր 2003 թ.

հ/հ Ապրանքի անվանումը	[illegible]	Փաթեթավորումը: Տեսակը	Փաթեթավորումը: Քաշը	Արտադրող ձեռնարկությունը	Ծագման երկիրը	Պիտանման ժամկետը	Նշումներ
1. Շոկոլադե կոնֆետ «TWIX»	հայ	թղթյա փաթեթ	58 գ	ОАО "МАРС"	Ռուսաստան	8/27/2003	առանց փոփոխ.
2. «Геркулес» եգիպտ. փաթիլ.	հայ	թղթյա տուփ	420 գ	-	Ռուսաստան	01.02.03 6 ամիս	առանց փոփոխ.
3. Շոկոլադե սալիկ «Сказ. Миг»	հայ	թղթյա փաթեթ	55 գ	ОАО "Россия"	Ռուսաստան	01.03. թ.	առանց փոփոխ.
4. Մանկական կեր «Նարինե»	հայ	պլաստիկ տուփ	200 գ		Հայաստան	առանց ժամկետի	
5. «Pokemon» ծամոն սյուրպրիզ	հայ	ալյում. թիթեղ	20 գ	չի նշված	չի նշված	06.03 թ.	առանց փոփոխ.
6. Վաֆլի նարնջի «ANATA»	հայ	ալյում. թիթեղ	40 գ	AJATI INDASTR. GROL	Իրան	հունիս, 2003	առանց փոփոխ.
7. Թխվածք «Русский рулет»	հայ	ալյում. թիթեղ	200 գ	ЗАО "Русский рулет"	Ռուսաստան	24.03.03 թ. 6 ամիս	Գնդված մասա
8. Պահածո շամպինիոն	հայ	ալյում. տուփ	400 գ	Iska	Չինաստան	01.03 թ.	առանց տեսանելի փոփոխ.
9. Շոկոլադե սալիկ «Славянский»	հայ	թղթյա տուփ	90 գ	ЗАО "Славянский"	Ռուսաստան	2000, ապրիլ	առանց փոփոխ.
10. Կարամել «ROSHEN»	հայ	պոլիէթ. տուփ	80 գ	«Ромен-лимон»	Ուկրաինա	7/11/2003	առանց փոփոխ.

Հայաստանի շուկաներում հայտնաբերված կեղծված եւ անհայտ ծագման ապրանքների ցանկ

Աղյուսակ ԿԱ N1 | հոկտեմբեր 2003 թ.

հ/հ Ապրանքի անվանումը	[illegible]	Փաթեթավորումը: Տեսակը	Փաթեթավորումը: Քաշը	Արտադրող ձեռնարկությունը	Ծագման երկիրը	Նշումներ
1. Շոկոլադե սալիկ «Кофе с молоком»	հայ	թղթյա փաթ.	80 գ	ОАО "Россия"	նշված չէ	համի տարբերութ.
2. Քաղցրավենիք վաֆլե կոնֆ.	հայ	պոլիէթ. փաթեթ	նշված չէ	նշված չէ	նշված չէ	
3. Կոնֆետ «Мишка»	հայ	պոլիէթ. տուփ	200 գ	АО Фабрика им. Крупской	Ռուսաստան	համի տարբերություն
4. Ձեթ «Чумак»	հայ	պլաստ. տուփ	1 լ	ЗАО «Чумак»	Ուկրաինա	հոտի եւ համի տարբեր.
5. Խտացրած կաթ «Заречье»	հայ	մետաղ. տուփ	400 գ	ЗАТ Купянский Молочный комбинат	Ուկրաինա	բաղադրության տարբերություն
6. Կոնֆետ «Թռչնի կաթ»	հայ	թղթյա տուփ	500/1000	նշված չէ	նշված չէ	թղթյա տուփի վրա չկա որեւէ գրավոր նշում
7. Շոկոլադ «С любовью»	հայ	թղթյա տուփ	200 գ	նշված չէ	նշված չէ	
8. Շոկ. սալ. «Осенний вальс»	հայ	թղթյա փաթ.	չի նշված	«Рот-Фронт»	Ռուսաստան	համի եւ տեսակի տարբերություն
9. Արեւածաղկի սերմ	հայ	թղթյա փաթ.	30 գ	նշված չէ	նշված չէ	
10. Խմորեղեն «Պրյանիկ»	հայ	պոլիէթ. տուփ	400 գ	նշված չէ	նշված չէ	

Միաձուլվեցին «Արդշինինվեստբանկն» ու «Հայագրոբանկը»

«Արդշինինվեստբանկի» եւ «Հայագրոբանկի» միջեւ կնքվել է պայմանագիր, համաձայն որի վերջինս որոշ ակտիվներ եւ պարտավորություններ անցնում են առաջինին: Ինչպես այդ կապակցությամբ հրավիրված մամուլի ասուլիսի ժամանակ ասացին «Արդշինինվեստբանկի» վարչության նախագահ Արամ Անդրեասյանը եւ «Հայագրոբանկի» տնօրեն Զորիկ Ավետիքյանը, այս գործարքը կարելի է համարել երկու բանկերի միաձուլում, որտեղ ոչ մի արտասովոր բան չկա:

Արամ Անդրեասյանը նշեց, որ ընտրվել են առողջ ակտիվները համարժեք պարտավորություններով: «Հայագրոբանկի» բոլոր 35 մասնաճյուղերը վարձակալությամբ անցնում են «Արդշինինվեստբանկին»: Վերջինիս վարչության նախագահը հավաստիացրեց, որ «Հայագրոբանկի» բոլոր 500 աշխատատեղերը կպահպանվեն, քանի որ իրենք բարձր են գնահատում այս բանկի աշխատակիցների մասնագիտական կարողությունները: Երկու բանկերի ղեկավարները հատկապես ընդգծեցին, որ հաճախորդները, ավանդատուները որեւէ կորուստ չեն ունենա ոչ միայն հիմնական գումարի, այլեւ տոկոսադրույքների առումով: Իսկ ձեռք բերված փաթեթի (ակտիվներ եւ պարտավորություններ) արժեքը կազմում է 3 մլրդ դրամ: Ի՞նչ գնով է ձեռք բերվել «Հայագրոբանկը» մեր հարցին «Արդշինինվեստբանկի» ղեկավարը պատասխանեց, որ դա առեւտրային գաղտնիք է: Նա նաեւ տեղեկացրեց, որ այս միաձուլումից հետո բանկի մասնաճյուղերի թիվը կհասնի 61-ի (26-ը՝ «Արդշինբանկի», 35-ը՝ «Հայագրոբանկի»):

Արամ Անդրեասյանը հիշատակեց այն հանգամանքը, որ երկու բանկերն էլ ստեղծվել են 1924-ին Սարգիս Լուկաշինի հրամանով: Երկու բանկերի ղեկավարները նշեցին «Հայագրոբանկի» մնացած մասի հետագա ճակատագիրը, նշեցին, որ կորոշվի առաջիկա 45 օրվա ընթացքում:

Լրագրողական այն հարցին, թե ինչպիսին է Կենտրոնական բանկի դիրքորոշումն այս գործարքի կապակցությամբ, հետեւյալ պատասխանը ստացվեց. «Կենտրոնական բանկի դիրքորոշումն էական չէ, քանի որ երկու մասնավոր կառույցներ փոխադարձ համաձայնությամբ կնքել են այս համաձայնագիրը»:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Համաձայնություն պետբյուջեի հարցերի շուրջ

ԱՄՀ-ի եւ Հայաստանի կառավարության միջեւ

Նոյեմբերի 9-ին Հայաստան կայցելի Միջազգային արժութային հիմնադրամի (ԱՄՀ) տնօրեն Հորստ Քյոլլերը: Այդ կապակցությամբ երեկ «Երեւան» հյուրանոցում սեմինար էր հրավիրել կազմակերպության Հայաստանի ներկայացուցչությունը: Մասնակցում էին ԱՄՀ-ի ներկայացուցիչ Ջիմ Մաքյուն, Հայաստանի գործերով համակարգող Էնրիկո Գելբարը եւ հասարակայնության հետ կապերի մասնագետ Օլգա Ստանկովան: Վերջինս բավականին ծավալուն ներկայացրեց հիմնադրամի ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը, վարկերի տրամադրման կարգը, հիմնադրամի հիմնական գործառնությունները: Այնուհետեւ Ջիմ Մաքյուն եւ Էնրիկո Գելբարն անդրադարձան Հայաստանին վերաբերող խնդիրներին: Էնրիկո Գելբարը հայտնեց, որ հիմնադրամի ներկայացուցիչները Հայաստանի կառավարության հետ քննարկել են 2004 թ. պետական բյուջեն եւ ընդհանուր հայտարարի եկել բոլոր հարցերի շուրջ: Հիմնական ուշադրությունը եղել է հարկային քաղաքականության եւ սոցիալական ծախսերի առնչությամբ:

Ա. Մ

Ադրբեջանը դեռ 1994 թվականին էր երազում բանակցել ԼՂՀ-ի հետ

Սկիզբը՝ էջ 1

Ու եթե որեւէ փաստաթուղթ վավերացրել է ներկայիս իրավիճակը, այսինքն՝ արդեն գրեթե տասը տարի գոյություն ունեցող ստատուս քվոն, ապա դա առաջինը Բիշքեկի արձանագրությունն է, որի տակ կա նաեւ ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահի ստորագրությունը: Այդ լիազորությունը ճանաչվել է արձանագրության մյուս մասնակիցների կողմից, այդ թվում՝ Ադրբեջանի Հանրապետության լիազոր ներկայացուցչի: Այս փաստը ցույց է տալիս, որ Ադրբեջանն այն ժամանակ ներքին ռազմաքաղաքական եւ այլ բնույթի խնդիրներ ունենալով, ավելի պրագմատիկորեն էր մոտենում հարցին, քան այսօր: Եվ երկրորդը՝ դա հրադադարի հաստատման մասին մոսկովյան համաձայնագիրն է, որը վավերացրել է նաեւ ԼՂՀ-ն՝ ի դեմս պաշտպանության բանակի հրամանատարի:

Եթե Ադրբեջանը փորձում է անտեսել Բիշքեկի արձանագրությունը եւ մոսկովյան համաձայնագիրը, դա այլ խնդիր է, ինչը, կարծում եմ, հղի է անկանխատեսելի հետեւանքներով: Սա գեղեցկախոսություն չէ, որովհետեւ չի կարելի գրչի մի հարվածով կամ արտաքին գործերի նախարարի մեկ հայտարարությամբ փոխել տարածաշրջանում ստեղծված ուժերի հարաբերակցությունը: Անժխտելի փաստ է, որ ԼՂՀ-ն ոչ միայն կայացած երկիր է՝ իր պետական կառույցներով, այլեւ տարածաշրջանում հզոր ռազմաքաղաքական ուժ է:

Միեւնույն ժամանակ, ԵԱՀԿ Բուդապեշտի գագաթաժողովը 1995 թ. Լեռնային Ղարաբաղի մանդատը ճանաչել է որպես հակամարտության լիիրավ կողմի: Չեմ կարծում, թե ԵԱՀԿ հովանու ներքո ընթացող բանակցություններում կարելի է փոխել ԵԱՀԿ անդամ երկրների գագաթաժողովի ընդունած որոշումը: Ի դեպ, պրն Գուլիեւը պետք է իմանա, որ ԵԱՀԿ-ն որոշումներն ընդունում է կոնսենսուսով, եւ Ադրբեջանի նախագահը, որն այն ժամանակ մասնակցել է գագաթաժողովին, փաստորեն վավերացրել է ԼՂՀ մանդատը որպես հակամարտության կողմի: Ադրբեջանի՝ արդեն իր լիազորությունների մեջ մտած նոր նախագահը ոչ միայն Հեյդար Ալիեւի կենսաբանական, այլեւ քաղաքական ժառանգորդն է, եւ չեմ կարծում, թե Իլհամ Ալիեւը կարող է իրեն թույլ տալ վերանայելու հոր քաղաքական ուղեգիծը, որը նա պատրաստվում է շարունակել:

Իհարկե, ադրբեջանական կողմն ունի մի գայթակղություն, որը ծնվել է Ադրբեջանի եւ Հայաստանի նախագահների բավական տեւական հանդիպումների տպավորությամբ, այսինքն՝ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների երկկողմ հանդիպումների ընթացքում կարելի է գտնել խնդրի կարգավորումը: Սակայն, իմ տպավորությամբ, այս ձեւաչափով չափազանց դժվար է գտնել կարգավորման բանալին:

Եվ վերջինն այս համատեքստի վրա. բավական տարօրինակ են թվում նաեւ Հայաստանի որոշ քաղաքական գործիչների այն երկմիտ հայտարարությունները, թե իրենց համար կարեւորը ոչ թե ղարաբաղյան կողմի տեսակետն է, այլ՝ համազգային առաջնահերթությունը: Սա, իհարկե, կարելի է հասկանալ երկու առումով, բայց իմ համոզմամբ՝ տվյալ իրավիճակում համազգային առաջնահերթությունը ԼՂՀ ժողովրդի՝ հանրաքվեով արտահայտած կամքի դրսեւորումն է: Բանակցային գործընթացի ձեւաչափ փնտրելու բոլոր ուղիները պետք է մակաբերվեն 1991 թ. դեկտեմբերի 10-ի հանրաքվեով ԼՂՀ ժողովրդի արտահայտած կամքից:

Վ. Գուլիեւի վերոհիշյալ հայտարարությունը ոչ այնքան ներքին սպառման նյութ է, որքան միջազգային հանրությանը նետած մարտահրավեր: Իսկ դա նույն այն կանխագուշակման հաստատումն է, որ կոշտ միջոցներով իշխանության հասած Իլհամ Ալիեւը ձգտելու է օգտագործել ընդդիմության հաղթաթուղթը՝ ղարաբաղյան խնդրի կոշտ դիրքորոշումը: Հանրագումարելով այս իրողությունները, կարծում եմ, 2004 թ. չի լինելու ղարաբաղյան հիմնախնդրի լուծման տարի, եւ այս պարագայում իրոք առաջնահերթություն են դառնում ԼՂՀ պաշտպանունակության ամրապնդումը, տնտեսության զարգացումը եւ ժողովրդավարական բարեփոխումների ուղեգծի խորացումը: Ի վերջո կարծես թե միջազգային հանրության վերաբերմունքը, դարձյալ իմ տպավորությամբ, հակվում է դեպի ԼՂՀ անկախության որեւէ ձեւով ճանաչման:

ԱԶԳ

Հոգսեր

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

«Մեր քայլերը պիտի հանգեն այն մթնոլորտին, որ կար անցած տարվա փետրվար-մարտ ամիսներին»

Աջափնյակի թաղապետի ընտրությունները կոալիցիայի ուժերից ոմանց ցույց տվեցին, որ իրենց գլխին ջարդվեց այն, ինչ իրենք արել էին նախորդ ընտրությունների ընթացքում

Որ հանրաքվեի մասին օրենքի փոփոխությունների նախագիծը մտավ մեծ օրակարգ, անսպասելի էր շատերի համար: Թեեւ ընդդիմության ներկայացուցիչները պնդում են, որ փաստն ընդամենը լավ կազմակերպված օպերացիայի արդյունք էր: Ինչ էլ լինի, սույն օրինակը հերթական անգամ ապացուցում է, որ քաղաքական կյանքում անկանխատեսելի իրողությունները չհաշվարկված օրինաչափություն են, նույնիսկ եթե ընդդիմությունը թվով նվազ է ու սակավ: Ինչ են ակնկալում իրենք այս փոքրիկ հաղթանակը նվաճելուց հետո, ինչպիսի ընթացք կունենան հետագա քայլերը: Արդյոք կատարվածը պատահականություն չի՞ կարելի դիտարկել, կոալիցիայի ներսում Աջափնյակի թաղապետի ընտրությունների հետ կապված փոքրիկ ճեղքվածքի արդյունք: «Միաբանություն» խմբակցության ներկայացուցիչ, ԱԺ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի անդամ Արամ Սարգսյանը կարծում է.

- Մենք լավ էլ նախապատրաստել էինք այդ չակերտավոր պատահականությունը: Որոշակի մարտավարություն մշակեցինք եւ իրականացրինք: Ինձ համար ընդհանրապես անհասկանալի է, որ այդ օրենքի նախագծին որեւէ մեկը կարող է դեմ լինել: Սահմանադրության երկրորդ հոդվածը եւ հանրաքվեի օրենքը հակասում են իրար: Երկրորդ հոդվածը նշում է, որ ՀՀ-ում իշխանությունը պատկանում է ժողովրդին, եւ ժողովուրդն իր իրավունքն իրացնելու համար կարող է հանրաքվեներ անցկացնել: Հանրաքվեի մասին օրենքում այս դրույթը չկա, եւ ժողովուրդը զրկված է հանրաքվե իրականացնելու իրավունքից:

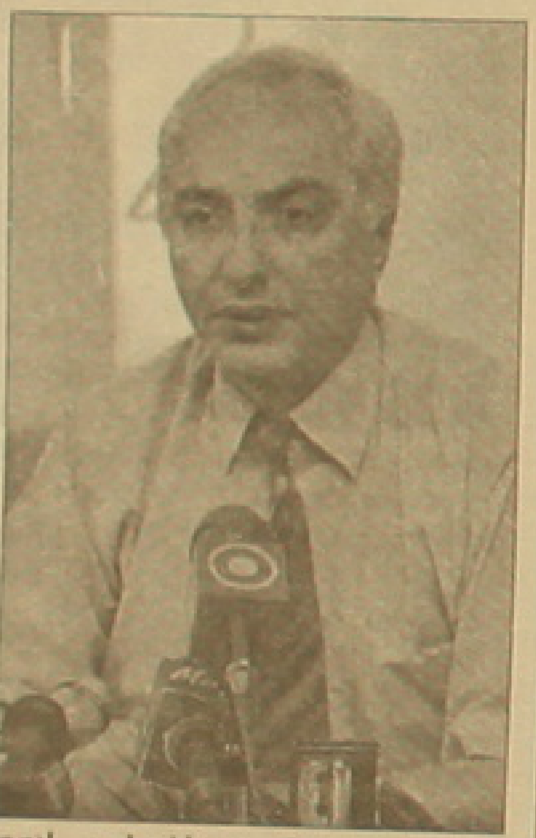

- Ուրեմն «դիմադիր» պատգամավորական կազմը գրագետ քվեարկությո՞ւն կատարեց:

- Չեմ կարծում, որ այդպես է: Ուղղակի նոր պետք է հասկանան, թե հետո ինչի դեմ են քվեարկելու:

- Իհարկե, գլխավոր նպատակը վստահության հանրաքվե անցկացնելու վերաբերյալ սահմանադրական դատարանի որոշումը գործի գցելն է, բայց Գագիկ Հարությունյանը կարծես թե հետքայլ արեց այդ որոշումից:

- Մենք երբեւէ չենք էլ թաքցրել, որ մեր նպատակը վստահության հանրաքվե անցկացնելն է: Թե Գագիկ Հարությունյանն ինչու է իր դիրքորոշումը փոխել, իր անձնական խնդիրն է, մենք խոսում ենք Սահմանադրական դատարանի մասին:

- Եթե նախագիծը օրակարգ մտնելուց հետո չանցնի, որո՞նք են լինելու մեր հետագա քայլերը:

- Մենք ընդամենն այս պահին ուզում ենք ժողովրդին վերադարձնել սահմանադրությամբ ամրագրված նրա իրավունքը: Եթե կան պատգամավորներ, որ պիտի քվեարկեն սահմանադրությանը դեմ, ապա ուզում եմ հարց տալ ԱԺ նախագահին, թե ինչպես է հանդուրժելու այդպիսի փաստը: Իսկ եթե նախագիծն ընդունվի, ապա 200 հզ. ստորագրություն հավաքելուց հետո ժողովուրդն իրավունք կստանա հանրաքվեի դնելու որեւէ, այդ թվում Ռոբերտ Քոչարյանի վստահության հարցը:

- Ի՞նչ երաշխիք, որ հանրաքվեի արդյունքները չեն կեղծվի:

- Հաշվի առնելով նախորդ ընտրությունների փորձը, մենք դա էլ նկատի ունենք: Հիմա կարեւորը վստահության հանրաքվեին հասնելն է, թե բացասական արդյունքի դեպքում ինչպես կսրբագրենք մեր սխալները, որ թույլ ենք տվել նախորդ ընտրությունների ընթացքում, դա արդեն մեր խնդիրն է:

- Եվ մեր մյուս՝ ընտրակեղծիքներ ուսումնասիրող հանձնաժողով ստեղծելու նախաձեռնության մասին, արդյոք ուշացած չէ՞ր:

- Բացարձակ ոչ: Մենք բոլոր տրամաբանական եւ օրենքին համապատասխան քայլերը կատարել ենք: Հիմա այդ նախաձեռնությունն առաջարկում ենք կոալիցիայի այն երկու ուժերին, որոնք դժգոհ էին խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքներից: Իսկ նախագահական ընտրությունների արդյունքների վերաբերյալ կան ոչ միայն մեր, այլեւ միջազգային կազմակերպությունների կարծիքները: Սահմանադրական դատարանն իր հերթին հարցականի տակ դրեց 40-ից ավելի տեղամասերի արդյունքները: Հարց է առաջ գալիս, ինչո՞ւ չեն պատժվում Սահմանադրական դատարանի մատնանշած ընտրակեղծիքների հեղինակները, ինչո՞ւ չի կատարվում նրա որոշումը: Այդ հանձնաժողովը դա էր պարզելու եւ նաեւ վերջ էր դնելու բոլոր ասեկոսեներին: Բայց ընտրակեղծիքներից դժգոհ կոալիցիայի ուժերը, որոնք արդեն հասել են իշխանության, համարում են, որ իրենց բոլոր հարցերը լուծվել են: Սակայն Աջափնյակի թաղապետի ընտրությունները շատերին ցույց տվեցին, որ իրենց գլխին ջարդվեց այն ամենը, ինչ իրենք արեցին նախորդ ընտրությունների ընթացքում:

- Այնուամենայնիվ, մեր գործընթացներում խորհրդարանի վրա հույս դնել չի լինի, ընդդիմությունը փոքր ածու է:

- Անպայման շարունակելու ենք արտախորհրդարանական գործողությունները, եւ դրանք տարբեր բնույթի են լինելու եւ այս, եւ մյուս ամիս: Մեր քայլերով պիտի նորից ձեւավորվի այն մթնոլորտը, եթե կուզեք կրիտիկական սահմանը, որը կար անցած տարվա փետրվար-մարտին: Երբ որ այն շոշափելի կլինի, ապա մեր քայլերն էլ ավելի որոշակի կդառնան:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Երեւանում ոչ միայն երթեւեկելն է դժվար, այլեւ ավտոմեքենան որեւէ տեղ կանգնեցնելը

Այսօր Երեւանի փողոցները հեղեղված են ավտոմեքենաներով, որոնք էլ խցանումների պատճառ են դառնում: Օրվա ընթացքում լինում են այսպես կոչված «պիկ» ժամեր, երբ հետիոտնի համար երթուղային տաքսի նստելը կամ մայթի մյուս կողմում հայտնվելը դառնում է գրեթե անհնարին: Ինչպես նշեցին բազմաթիվ վարորդներ, այսօր Երեւանի փողոցներում խառնաշփոթ իրավիճակ է, երթեւեկելը դարձել է շատ դժվար, որի պատճառներից են նաեւ չափից շատ «արհեստական» ավտոկանգառները:

Քաղաքում երեւի չկա փողոց, որի մայթերը եզերված չլինեն մեքենաների շարանով: Այս շարանի առկայությունը համեմատաբար լայն փողոցներում այդքան էլ բարդություններ չի ստեղծում, ինչը չի կարելի ասել նեղ փողոցների մասին, ուր երթեւեկելի տարածքը քիչ է: Վառ օրինակներ են Տիգրան Մեծի փողոցի «Այրարատ» տոնավաճառի խաչմերուկից Հանրապետության հրապարակ, կամ էլ Վարդանանց փողոցի, Նար-Դոսի եւ Ալեք Մանուկյան փողոցների միջեւ ընկած տարածքները: Նշված, ինչպես նաեւ նմանատիպ շատ փողոցներում երթեւեկությունը խաթարում են ավտոկանգառներ ելումուտ անող մեքենաները: Այստեղ էլ հսկողության տերն ու տնօրենն են կարմիր թեւկապավորները, որոնք միայն «արի, արի, լավ ա» բառերով վարորդից գանձում են չգիտես ում սահմանած 100 դրամը: Իհարկե, գնի հարցում էլ բացառություն կա, օրինակ, «Մալաթիա» շուկային հարակից ավտոկայանում 200 դրամ է:

Ի՞նչ է ստացվում. եթե մտնում ես շուկա, տոնավաճառ, դեղատուն կամ որեւէ այլ տեղ, եւ մեքենայով ես, ապա պետք է վճարես: Գումարի չափը առաջ տատանվում էր 50-ից 100 դրամի սահմաններում, ինչքան վճարելը թողնում էին վարորդի հայեցողությանը, իսկ հիմա այսօր անհրաժեշտ է տալ 100 դրամ:

Ո՞վ է սահմանում գումարի չափը, ո՞վ է որոշում տեղը եւ վերջապես օրինակա՞ն է դա:

Ինչպես տեղեկացանք Երեւանի քաղաքապետարանի տրանսպորտի վարչության պետ Արեգ Բարսեղյանից, դեռեւս մեկ ամիս առաջ ավտոկայանատեղերի վերաբերյալ թաղապետարանների եւ պետավտոտեսչության աշխատակիցների հետ համատեղ կատարվել են մուտքագրման աշխատանքներ, եւ թաղապետարաններին ավտոկայանատեղերի համար երթեւեկելի մասից դուրս տրամադրվել են «գրպանիկներ», այսինքն՝ ազատ տարածքներ, որոնք քիչ են խանգարում կամ ընդհանրապես չեն խանգարում երթեւեկությանը: Այդպիսի որոշումները ցանկերով ուղարկվել են թաղապետարաններին, ուր նշված վայրերում թույլատրվում է կազմակերպել ավտոկայանատեղեր: Ընդ որում, ողջ աշխատանքը պետք է իրականացնեն թաղային համայնքները՝ իրենց մասնագիտացված կառույցների միջոցով կամ այլ տնտեսավարող սուբյեկտների հետ՝ պայմանագրային հիմունքներով: Պրն Բարսեղյանը հավելեց.

- Բոլոր այն վայրերում, ուր կազմակերպված կլինեն ավտոկայանատեղեր, որոնք նշված չեն ցանկերում, այսինքն՝ քաղաքապետարանի որոշումից դուրս կլինեն, դրանց գործունեությունը կարգելվի:

Թույլատրված ավտոկայանատեղերում կլինեն համապատասխան ճանապարհային նշաններ՝ ճանապարհային կանոններով սահմանված եւ համապատասխան ցուցանակներ՝ մեքենաների կայանելու ձեւի վերաբերյալ, ինչպես նաեւ գծանշաններ: Ավտոկայանատեղերը կարող են լինել եւ վճարովի, եւ անվճար:

ԾՈՎԻՆԱՐ ՄՈՍՈՅԱՆ
ԱՆՆԱ ԳԶՐՅԱՆ

ԳՅՈՒՄՐԻ

Ինչի են ծառայում այսօր ԲՇՏ-ները

Վերջերս «Ազգի» մի հրապարակումից տեղեկացանք, որ Երեւանում ԲՇՏ-ներն այլեւս չեն գործելու: Դրանց փոխարինելու են համատիրությունները: Թե վերջիններս ինչպես կկատարեն իրենց առաքելությունը՝ ժամանակը ցույց կտա: Ինչ վերաբերում է ԲՇՏ-ներին, այստեղ խնդիր իրոք կա: Այդպես է թվում համենայն դեպս Գյումրի քաղաքի պարագայում, եւ այդ մասին խոսելու անհրաժեշտություն վաղուց էր առաջացել: Ամբողջ հարցն այն է, թե այսօր ինչի՞ են ծառայում եւ ծառայո՞ւմ են արդյոք այդ կառույցները:

Խորհրդային տարիներին գործող տնային կառավարչությունների՝ ներկայիս բնակշահագործման տեղամասերի հիմնական խնդիրը բազմաբնակարան շենքերի՝ ամբողջովին պետական բնակֆոնդի պահպանման եւ շահագործման ապահովումն էր, պետություն-վարձակալ հարաբերություններում պետությունը ներկայացնելը: Կառավարչությունն ուներ անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցներ, սպասարկող մասնագետներ եւ պարբերաբար իրականացնում էր շենքերի ներքին նորոգման, թարմացման, բնակֆոնդը ձմռանը նախապատրաստելու աշխատանքներ, բնակիչների կանչով վերացնում էր ինժեներային ցանցերի խափանումներն ու անսարքությունները եւ այլն: Այսինքն գործնականում հանդես էր գալիս որպես հոգացող տեր եւ սպասարկող: Այսօր իրավիճակն արմատապես փոխվել է: Պետական բնակֆոնդը հետզհետե դառնում է մասնավոր, որի սպասարկումն արդեն ԲՇՏ-ի խնդիրը չէ: Իսկ այնտեղ, որտեղ ԲՇՏ-ները նման խնդիր ու պարտականություն դեռեւս ունեն (տակավին գոյություն ունեցող պետական բնակարանային հատված, տնակներ), դրանք չեն կատարում, որովհետեւ միջոցներ չկան: Ստացվում է, որ բնակշահագործման տեղամասերն այլեւս որեւէ հարց լուծող, «մաշից փուշ հանող» չեն, եթե փոքր բացառությունների դեպքերը չհաշվենք:

Փոխարենը այսօր ողջ քաղաքի բնակչությունը (թաղային լիազորներից հետո՝ նաեւ խնդրո առարկա հաստատությունների հետ կապ չունեցող սեփական տների բնակիչները) ԲՇՏ-ների ծառքն է մատնված տեղեկանքների հարցով... Քաղաքի յուրաքանչյուր ընտանիք երբեւէ, իսկ մի մասը՝ պարբերաբար, առիթ է ունենում «Փարոս» համակարգում փաստագրման, անձնագրային հաշվառման, բնակարանային գործարքների, երեխաներին դպրոց, մանկապարտեզ տալու եւ բազմաթիվ այլ դեպքերում բնակության վայրից տեղեկանք ներկայացնելու պարտադրանքով դիմելու իր թաղամասի ԲՇՏ: Որոշ պետերի եւ աշխատակիցների անհարգալից, կամայական վերաբերմունքից քաղաքացիների անպատասխանատվությունը, անհասկանալի վճարների պարտադրանքը եւ այլն, որ հատուկ են մեր երկրի պետական շատ հաստատությունների, այստեղ պարարտ հող ունեն: Եթե անգամ քաղաքացին այս ամենն անցնելուց հետո ի վերջո ստանում է հարկավոր տեղեկանքը, դա դեռ ընդամենը թղթի կտոր է, որովհետեւ այստեղ չի կնքվում: Կնքել տալու համար ոչ թե համապատասխան աշխատակիցը, ինչը թերեւս տրամաբանական կլիներ, այլ քաղաքացին ինքը դեռ պիտի հասնի բնակտնտեսության վարչություն, գնա ու գա... 70-ն անց մեր թոշակառու կնոջ ձեռքից կառավարչությունում տեղեկանք տալու համար 1000 դրամ են առել, հետո երբ տեղեկանքը տարել են կնքելու ու մյուս անգամ եկել պատասխանի, ասել են՝ չի լինի: Կամ առանց կնիքի տեղեկանքի համար դարձյալ թոշակառուից վերցրել են 600 (որից 100-ը՝ որպես թղթի արժեք), հետո կնքելու համար՝ եւս 500 դրամ: Սրանք ընդամենը մեզ հայտնի դեպքերից են:

Այս առումով անձամբ ամիսներ առաջ հաճելի զարմանքի առիթ ենք ունեցել՝ նույնպիսի հարցով առնչվելով հարեւան Ախուրյանի գյուղապետարանի հետ: Ախուրյանը Գյումրուն մերձ, փոքր քաղաքի կարգավիճակի հավակնող բնակավայր է, որը վարչականորեն ներառում է նույնանուն նախկին շրջկենտրոնը, դրան կից գյուղը եւ այս վերջինից քիչ հեռու կառուցված Նոր Ախուրյան ավանը: Համայնքապետարանում Հայկուշ անունով մի բարեհամբույր ու պատրաստակամ աշխատող կա, որը զբաղվում է բնակիչների հաշվառման, հետեւաբար՝ նաեւ տեղեկանքների հարցով: Որդուս անձնագիր հանելու եւ զինհաշվառման վայրը փոխելու հետ կապված՝ հարկ եղավ մի քանի օրում երկու-երեք անգամ դիմել նրան, վերցնել ընդհանուր առմամբ երեւի 6-7 տեղեկանք ու քարտ: Ինքը գրում-լրացնում էր, տեղում համայնքապետը կնքում էր, եւ վերջ: Ոչ մի տրտունջ, ոչ մի քաշքշուկ ... եւ ոչ մի լումա վճար:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Թուրք բարձրաստիճան պաշտոնյաները երբեք առիթը բաց չեն թողնում հակահարված տալու բոլոր նրանց, ովքեր համարձակվում են թեկուզ թռուցիկ ակնարկներ անել Հայոց ցեղասպանության մասին: Նրանք շատ արագ են մեղադրում եւ փորձում լռեցնել Ցեղասպանությունը հիշատակող լրագրողներին, գրողներին, կինոբեմադրիչներին, դերասաններին, արվեստագետներին եւ քաղաքագետներին: Զարմանալի է, իրենց նախնիների վայրագությունների համար ամաչելու փոխարեն նրանք մանը ցույց է տալիս, թե ինչքան եք սխալ տեղեկացված եւ մոլորված այդ հարցում: Նման հանդիսությունները, որոնց ընթացքում անհիմն մեղադրանքներ են հնչում Թուրքիայի դեմ, ոչ միայն ակներեւ վիրավորանքներ է այն թուրքերի՝ երիտասարդ թե ծեր, կին թե երեխա, ովքեր զոհվել են Առաջին աշխարհամարտի օրերին զինված հայ ավազակների ձեռքով, այլեւ ամբողջ թուրք ազգի հասցեին ուղղված:

Հուսով եմ՝ քաղաքագետներն ու բարձրաստիճան պաշտոնյաներն յին իր երկրում որտեղ գնալ եւ ում հետ հանդիպել:

Շերիֆ Բական այնքան է զայրացել նամակի վիրավորական տոնից, որ հետեւյալ պատասխանն է հղել Այֆուք Բերքին. «Շնորհակալություն Հայոց ցեղասպանության հիշատակի օրվան մասնակցելու առնչությամբ ձեր արտահայտած մտքերի համար:

Հայոց ցեղասպանությունը հաստատված պատմական իրողություն է, որը ճանաչված է Միավորված ազգերի կազմակերպության մարդու իրավունքների հանձ-

Լոս Անջելեսի շերիֆը դատապարտում է թուրք հյուպատոսին վիրավորական նամակի առթիվ

հանդգնում են դատապարտել նրանց, ովքեր ճշմարտությունն են ասում:

Թուրքերը չեն գիտակցում, որ իրենց փութաջանությունն այդ հարցում վնասում է իրենց իսկ շահերին: Թուրքական տեսակետներին հակադրվողներին դասափետելով, նրանք ստիպում են միջազգային հանրությանը, որ առավել մեծ ուշադրություն դարձնի Հայոց ցեղասպանությանը: Դեռ ավելին, նրանք թշնամացնում են օտար մասնագետներին եւ քաղաքական գործիչներին՝ առաջացնելով հակաթուրքական տրամադրություններ:

Միշտ չէ, որ հնարավոր է հետեւել թուրք դիվանագետների թղթակցություններին, քանի որ հիմնականում նրանք թաքուն են գործում՝ երբեմն ամերիկացի պաշտոնյաներին դիմելու հարցում սխալ ընտրություն կատարելով: Վերջիններս, քաջ իմանալով պատմությունը, նրանց ջանքերը ջրի երես են հանում:

Նման դեպք տեղի ունեցավ վերջերս: Պարզվեց, որ Լոս Անջելեսում Թուրքիայի լիազոր դեսպան եւ գլխավոր հյուպատոս Այֆուք Բերքը 2000 թ. մայիսի 1-ին հետեւյալ նամակն է հղել Լոս Անջելեսի օկրուգային շերիֆ Լերոյ Բակային՝ մեղադրելով նրան ապրիլի 24-ին Հայոց ցեղասպանության հիշատակի հանդիսություններին մասնակցելու համար:

«Խորապես ցնցված եմ տեսնելով Ձեր անունն անցյալ շաբաթ Լոս Անջելեսում տեղի ունեցած այսպես կոչված «հայոց ցեղասպանության» հիշատակի օրվա մասնակիցների ցուցակում: Ձեր մասնակցությունն այդ միջոցառայսուհետ զերծ կմնան այն տպավորությունը գործելուց, որ պաշտպանում են պատմության միակողմանի, խեղաթյուրված ներկայացումը: Փոխարենը նրանք կաջակցեն ժողովուրդների փոխադարձ վստահության եւ բարեկամության մթնոլորտը խթանելուն: Հայերի անհիմն պնդումներին աջակցելը, ինչ հանգամանքներում էլ որ լինի, անցյալում մեկնաբանվում էր որպես քաջալերանք եւ արդարացում այն ահաբեկչական գործողությունների, որոնք հայերի կողմից կատարվեցին թուրք դիվանագետների եւ քաղաքացիների դեմ: Նրանցից երեքը՝ երկու գլխավոր հյուպատոսներ եւ մեկ հյուպատոս վայրենաբար սպանվել են Կալիֆոռնիա նահանգում»:

Թուրք դիվանագետը սխալ հասցեով էր դիմել: Շերիֆ Բական խիստ զարգացած անձնավորություն է: Դոկտորական թեզ է պաշտպանել Հարավային Կալիֆոռնիա համալսարանում եւ քաջատեղյակ է Հայոց ցեղասպանության բոլոր փաստերին: Նա ղեկավարում է ամբողջ Մ. Նահանգների տարածքի ամենամեծ օկրուգը եւ իր ձեռքի տակ ունի 15 հազար երդվյալ մասնագետներ, որոնց օգնությամբ կիրառում է օրենքը 41 քաղաքներում եւ 90 համայնքներում: Ծառայել է Մ. Նահանգների նավատորմի պահեստային կորպուսում: Բացահայտ ունս տեղեկություն պարունակելուց բացի, թուրք գլխավոր հյուպատոսի նամակը անհանդուրժելի միջամտություն է օտար քաղաքական գործչի աշխատանքներին: Թուրք դիվանագետը դրանով փորձում է թելադրել բարձրաստիճան ամերիկացի իրավապահ պաշտոնյանաժողովի կողմից 1985-ին հրապարակված զեկուցագրով: Ավելին, մեր երկրի այդ օրերի բարձրագույն դիվանագետը՝ Օսմանյան Թուրքիայում դեսպան Հենրի Մորգենթաուն, այնքան էր սարսափահար եղել հայերի դեմ կատարված վայրագություններից, որ դա մի ամբողջ «ցեղի բնաջնջում» էր որակել եւ անձամբ դիմել էր ներքին գործերի նախարար Թալեաթ փաշային՝ ջարդը դադարեցնելու խնդրանքով: Անցյալի վերքերն ամոքելու համար անհրաժեշտ է ընդունել անցյալի սխալները: Ես մասնակցեցի Հայոց ցեղասպանության հիշատակի օրվան, որտեղ հարգանքի տուրք մատուցեմ Ցեղասպանության զոհերին եւ որտեղ հաստատեմ, որ ապագայում նման ոճրագործություններ տեղի չեն ունենա: Ժամանակակից Թուրքիայի ժողովուրդը պատասխանատու չէ օսմանյան կայսրությունում կատարված վայրագությունների համար: Սակայն այդ ժողովուրդը կարիք ունի այնպիսի ղեկավարների, որոնք ջանք չեն խնայի փաստերը բացահայտելու, եւ ոչ թե դրա փոխարեն վիրավորական նամակներ հասցեագրելու, ինչպես դուք եք արել»:

Կարծես այս պատասխան նամակով Թուրքիայի գլխավոր հյուպատոսը հասկացել է իր տեղը եւ արժեքավոր դաս ստացել: Շերիֆ Բական շարունակել է մասնակցել Հայոց ցեղասպանության հիշատակի միջոցառումներին, բայց ոչ մի թուրք պաշտոնյա չի համարձակվել դարձյալ քննադատել նրան:

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ,
«Կալիֆոռնիա կուրիեր»

ԳՐԱՎՄԱՆ ԲԱՆԱԿ

ԱՄՆ ծովային հետեւակի 20 հազար զինվորներ կվերադառնան Իրաք

Այս տարվա գարնանն Իրաքի դեմ ԱՄՆ-ի հաղթանակն ապահոված ծովային հետեւակի առաջին դիվիզիայի երկու բրիգադներ վերադառնալու են Իրաք, որտեղ պատերազմից հետո մնացել են ամերիկյան կանոնավոր բանակի զորամասեր: «Ֆիգարո» թերթին հայտնի է դարձել, որ Կալիֆոռնիայի «Պենդլթոն» ռազմակայանում ներկայումս տեղաբաշխված մոտ հազար մարտիկներ հունվարին վերադառնալու են Բաղդադ, որտեղից հեռացել են սեպտեմբերին:

Նրանց վերադարձի փաստը հերթական վկայությունն է, որ Իրաքում վերջին շաբաթներին վատթարացած իրադրությունը եւ շարունակվող հակաամերիկյան հարձակումները լավատեսության տեղ չեն թողնում: Ամերիկյան ծովուժի 20 հազար հետեւակայիններ Իրաքի անապատներում մնալու են 12-18 ամիս. ավելի կարճատեւ ներկայության համար բավարար թվով փոխարինողներ պարզապես չկան:

«Ֆիգարոյի» տվյալներով, Իրաքում ներկայումս գտնվող ամերիկյան զորքերի կազմը թարմացնելու նպատակով 2004 թ. այնտեղ են մեկնելու 127 հազար զինծառայողներ, այդ թվում ծովուժի 84 հազար հետեւակայիններ եւ պրոֆեսիոնալ զինվորներ, ինչպես նաեւ 43 հազար պահեստայիններ եւ գվարդիականներ: Ամերիկյան բանակի գլխավոր շտաբում երկյուղ ունեն, որ զինծառայողներին սովորականից կրկնակի երկար ժամկետով Իրաքում պահելը կհանգեցնի նորակոչիկների թվի կրճատման: Բայց ընտրություն չկա, քանզի 2001 թ. հոկտեմբերից զորակոչվել է 300 հազար զինվոր, եւ երկրում մարդկային ռեսուրսները փաստորեն սպառված են:

Չնայած նոր զորակոչի հայտարարմանը, գլխավոր շտաբի պետի տեղակալ, ծովուժի գեներալ Փիթեր Փեյսը ընդգծել է, թե ամերիկացիներն Իրաքում լոկ ուզում են թարմացնել իրենց զորքերի կազմը եւ ոչ թե այնտեղ ուժեղացնել իրենց ներկայությունը: Ընդհակառակը, **«Ազգը»** երեկ տեղեկացրեց, որ Իրաքում ամերիկյան զորքերի թվակազմը կրճատվելու է 1/4-ով: Պենտագոնի հրապարակած տվյալների համաձայն, ենթադրվում է ներկայումս Իրաքում տեղաբաշխված 132 հազարանոց զորքի թվակազմը մինչեւ մայիս հասցնել 105 հազարի: Ըստ որում, տեղաբաշխվելիք զորքերը կատարելու են գլխավորապես օկուպացիոն բանակի առաջադրանքներ:

Պենտագոնը Մերձավոր Արեւելքում ստեղծել է օպերատիվ ստորաբաժանում

Մերձավոր Արեւելքում Պենտագոնն արդեն ունի հատուկ ծառայություն, որը զբաղվում է Սադդամ Հուսեյնի, Ուսամա բեն Լադենի եւ այլ հայտնի հետախուզվողների որոնումներով: Ասոշիեյթեդ պրեսը հաղորդում է, որ այդ ծառայությունը, որը կոչվում է 121-րդ օպերատիվ ստորաբաժանում, նպատակ ունի գտնել եւ ձերբակալել միջազգային ահաբեկչության միայն «խոշոր» դեմքերին, ըստ որում ոչ միայն ամերիկյան բանակի կողմից վերահսկվող տարածքում, այլեւ չեզոք կամ թշնամական տարածքներում:

Ասիայում ԱՄՆ բանակի կենտրոնական հրամանատարության ղեկավար, գեներալ Ջոն Աբազիդը դեռ ամռանը որոշել էր կազմավորել Աֆղանստանում եւ Իրաքում կռված հատուկ ջոկատների երկու օպերատիվ խմբեր: Դրանց հիման վրա ստեղծվել է նոր ծառայություն, որը վերահսկում է Իրաքից մինչեւ Պակիստան ընկած ողջ տարածքը:

Պենտագոնի ներկայացուցիչների վկայությամբ, 121-րդ օպերատիվ ստորաբաժանումն ամերիկյան ամենաբարձրակարգ եւ մարտունակ զորամիավորումն է: Ասիայում այն կատարելու է առավել բարդ եւ վտանգավոր առաջադրանքներ: ԱՄՆ պաշտպանության նախարարությունը նշում է, որ անհրաժեշտության դեպքում ստորաբաժանումը կգործի տարածաշրջանից դուրս:

Նոր հատուկ ծառայության գործունեությունն արդեն որոշ արդյունքներ է տվել: Պենտագոնի ներկայացուցիչը հայտնել է, որ օպերատիվ ստորաբաժանումը գնում է Սադդամ Հուսեյնի հետքերով եւ շուտով թերեւս բռնի նրան:

Իրաքում զոհվել են 384 ամերիկացի եւ 52 բրիտանացի զինծառայողներ

Հակաիրաքյան վերջին պատերազմի սկզբից մինչ օրս Իրաքում զոհվել են ամերիկացի 384 զինվորականներ: Պենտագոնում կայացած ճեպազրույցի ժամանակ այդ մասին հայտնել է ԱՄՆ զինված ուժերի շտաբների պետերի միացյալ կոմիտեի ղեկավար, գեներալ Ռիչարդ Մայերսը: Ընդսմին գեներալը նշել է, որ նրանց մեծ մասը (245 մարդ) զոհվել է մայիսի 1-ից հետո, երբ նախագահ Ջորջ Բուշն ազդարարեց Իրաքում ռազմական գործողությունների ավարտը:

Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ Իրաքում շարունակվում են պարտիզանական հարձակումներն անգլո-ամերիկյան օկուպացիոն զորքերի դեմ: Հինգշաբթի օրը հարձակումների ընթացքում սպանվել են ամերիկացի 2 զինվոր եւ 1 լեհ սպա: Իսկ Բասրա քաղաքում նույն օրը զոհվել է բրիտանացի մի զինծառայող: Մեծ Բրիտանիայի պաշտպանության նախարարության տվյալները վկայակոչելով «Սքայ նյուզ» հեռուստաընկերությունը հաղորդում է, որ պատերազմի ընթացքում եւ հետագա ամիսներին Իրաքում զոհվել են բրիտանացի 52 զինծառայողներ: Գլխավորապես Իրաքի հարավում տեղաբաշխված բրիտանական զորաբաժնի թվակազմը ներկայումս 10500 է:

Միաժամանակ հաղորդվում է, որ վերջին երեք օրերին Ֆալուջա քաղաքում ձերբակալվել են Իրաքի նախկին բանակի 3 գեներալներ, որոնց թվում է Իրաքում հատկապես փնտրվող 55 նախկին բարձրաստիճան պաշտոնյաներից մեկի եղբայրը:

Գ. Ռ.

Վ. Տատրյանի «Երեխաները որպես Մեծ եղեռնի զոհեր» ուսումնասիրությունը անգլիական հանդեսում

Կանադայի «Զորյան» ինստիտուտից էլ. փոստով ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ անվանի գիտնական Վահագն Տատրյանի «Երեխաները որպես Հայոց ցեղասպանության զոհեր» ծավալուն ուսումնասիրությունը հրատարակվել է Լոնդոնում լույս տեսնող «Joumal of Genocide Research» (Ցեղասպանության ուսումնասիրությունների հանդես) պարբերաթերթի այս տարվա սեպտեմբերյան համարում (էջ 421-437): Պարբերաթերթը հրապարակում է ցեղասպանության հարցերով զբաղվող գիտնականների միջազգային ընկերակցությունը:

Հոդվածի հրատարակումից առաջ պրոֆ. Տատրյանը այդ թեմայի շուրջ ելույթներով հանդես էր եկել ակադեմիական մի շարք կոնֆերանսներում, որոնցում անվանի գիտնականները առիթ էին ունեցել քննարկել այն եւ կարծիքներ փոխանակել: Առաջին անգամ նա Լոնդոնում էր զեկուցումը կարդացել 2001 թվին Հոլոքոստի հիշատակման օրվա կապակցությամբ անցկացվող միջոցառումների ընթացքում: Ապա զեկույցը տեղադրվել էր Մեծ Բրիտանիայի կրթության նախարարության վեբկայքում: Այս տարվա սկզբներին նա այդ թեմայի շուրջ դասախոսություն էր կարդացել Մինեսոտայի համալսարանում (Մինեապոլիս) կազմակերպված «Երկխոսություն թուրք եւ հայ պատմաբանների միջեւ» խորագրով կոնֆերանսի ժամանակ: Այս տարվա հունիսին նա նույն զեկուցումը ներկայացրել էր Գոլվեյում գտնվող Իռլանդիայի Ազգային համալսարանի Մարդու իրավունքների իռլանդական կենտրոնում անցկացվող ցեղասպանագետների 5-րդ երկամյա կոնֆերանսի օրերին:

Ցեղասպանության եւ Հոլոքոստի ականավոր մասնագետներն իրենց դրական գնահատականներով դրվատանքի խոսքեր են ուղղել հայազգի պրոֆեսորին, որն իր իսկ խոստովանությամբ ուսումնասիրության ընթացքում «երեխաների դիվային սպանությունների ապշեցուցիչ փաստերի է հանդիպել, որոնք չէին սահմանափակվում Հայոց ցեղասպանության ժամանակ օգտագործված սովորական երեք մեթոդներով՝ խեղդել, ջրասույզ անել եւ ողջ-ողջ այրել: Երեխաներին, զոհերին հսկայական փոսերի մեջ ողջ-ողջ թաղելը ամենատարածված մեթոդն էր: Իսկ մի դեպքում էլ գոլորշու միջոցով խեղդամահ էին արված մանուկներ, մի մեթոդ, որ մեզ հիշեցնում է նացիստական գազախցիկների սահմռկեցուցիչ տեսարանները»:

Ուսումնասիրությունը պատրաստելիս պրոֆ. Տատրյանը օգտվել է բացառապես օտար՝ հիմնականում գերմանական, նաեւ ավստրիական, շվեյցարական, շվեդական, ամերիկյան եւ թուրքական աղբյուրներից եւ ականատեսների վկայություններից:

Ամբողջովին վավերագրական հենքի վրա կազմված զեկուցագիրը բաղկացած է յոթ մասերից. ա) ընդհանուր պատկերը, բ) երեխաներին սպանելու տարբեր մեթոդները, գ) Տրապիզոնը որպես երեխաներին սպանելու բազմաբնույթ ձեւերի միկրոպատերաբեմ: Խեղդամահ անելու գործողություններ, սերիական բռնաբարություններ, դ) նույն մեթոդների կիրառումը այլ վայրերում, ե) միասեռական բռնաբարությունների մասշտաբները, զ) հայ երեխաների Հոլոքոստը: Զանգվածային սպանություններ ողջ-ողջ այրելու միջոցով, է) հայ երեխաների նկատմամբ դժոխային վերաբերմունքի արտոնության տարրերը:

Վերջում հայազգի ականավոր գիտնականն անդրադառնում է նաեւ բարյացակամ թուրքերի հազվադեպ բացառություններին:

Հ. Ծ.

ԿԻՆՈ

Վիլյամ Սարոյանի ծննդյան 95-ամյակի առթիվ շարունակելով մեծ գրողի եւ կինոյի առնչակցության սակավածանոթ թեման ներկայացնում ենք «Արմենիա» ֆրանսալեզու հանդեսում (Մարսել) Տիգրան Գույումջյանի հրատարակած ուշագրավ հոդվածը Սարոյանի եզակի կինոփորձի մասին:

ՍԱՐՈՅԱՆԻ «ԼԱՎ ԳՈՐԾԸ»

Վիլյամ Սարոյանը՝ դարի խոշորագույն ամերիկյան գրողներից մեկը, ստեղծեց մեն մի ֆիլմ՝ «Լավ գործը», որ նկարահանվել է 1942-ին, «Մետրո Գոլդուին Մայեր» կինոընկերության համար: Մինչդեռ ավելի քան քսան կինոնկարներ են ստեղծվել նրա մասին եւ նրա գործերի հիման վրա:

Սարոյանը, որ ծնվել է 1908-ին, Կալիֆոռնիայի Ֆրեզնո քաղաքում, ուր հանգրվանել էին Բիթլիսից Միացյալ Նահանգներ գաղթած նրա ծնողները, մահկանացուն կնքեց նույն Ֆրեզնոյում, 1981-ին: Կյանքի վերջին հինգ տարիներին նա ապրում էր Փարիզում, ավելի ճշգրիտ, Թեքու փողոցում եւ բազմաթիվ էջեր է գրել փարիզյան կյանքի մասին:

1980-ի հոկտեմբերին, մի զրույցի ժամանակ Սարոյանն ինձ ասաց. «Կինոն կատարյալ արտահայտչամիջոց կլիներ ինձ համար»: Ափսոս, որ հանգամանքները նրան թույլ չտվեցին զբաղվել այլ կինոնախագծերով:

1941-ի դեկտեմբերին, երբ Սարոյանի մի շարք պիեսներ մեծ հաջողություն էին ունեցել Բրոդվեյում, այդ թվում՝ «Քո կյանքի ժամերը», որի համար նա արժանացավ Պուլիցերի մրցանակի՝ իմիջիայլոց, հրաժարվելով դրանից, Հոլիվուդը վերստին զգաց Սարոյանի կարիքը: Ըստ էության, արդեն 1936-ին նրան ճանաչում բերած պատմվածքների հրապարակումից հետո, Սարոյանը որպես սցենարիստ աշխատել էր «Քոլամբիա» եւ «Փարամաունթ» կինոընկերությունների համար: Այս անգամ «Մետրո Գոլդուին Մայեր»-ի ղեկավար Լուիս Բ. Մայերն էր հրավիրել նրան, այն շրջանում, երբ Միացյալ Նահանգները պիտի մասնակից դառնար երկրորդ աշխարհամարտին: Սարոյանը գրեց մի սցենար՝ «Մարդկային կատակերգությունը», որը հետագայում դառնալու էր նրա անդրանիկ վեպը:

Թեեւ Սարոյանը փաստորեն կինեմատոգրաֆիական փորձ չուներ, նա Լուիս Մայերին ասաց, թե կուզենար սեփական սցենարը անձամբ ֆիլմի վերածել: Հոլիվուդում նա ներկա էր եղել նկարահանումների, ականատես դարձել հատկապես իր բարեկամ եւ հայրենակից Ռուբեն Մամուլյանի աշխատանքին:

«Կայե դյու սինեմա» հանդեսին տված հարցազրույցում (դեկտեմբեր, 1966) Սարոյանն ասել է. «Երբ լրագրավաճառ էի Ֆրեզնոյի փողոցներում, շատ էի սիրում ֆիլմեր նայել: Արդեն հիսուն տարի է անցել, բայց կարծում եմ, որ անմիջական դիտումն ինձ վրա առանձնակի ազդեցություն է գործել, մի բան, ինչը շարունակում է մնալ իմ ոգեշնչման ամենամեծ աղբյուրը»:

Լուիս Մայերի պատասխանը Սարոյանի առաջարկին հետեւյալն էր. «Բայց, Բիլ, ինչպե՞ս կարող ես «Մարդկային կատակերգության» ռեժիսորը լինել, եթե երբեք ֆիլմ չես նկարահանել»: Սարոյանը, որ սրտին մոտ էր ընդունում այս նախագիծը ու նաեւ վճռական, համառ մարդ էր, ասաց. «Պարոն Մայեր, ինձ երեք օր տվեք, եւ ես խոստանում եմ այդ ժամանակամիջոցում պրոֆեսիոնալ մակարդակի ֆիլմ նկարահանել»: Եվ երեք օր անց Սարոյանը ներկայացավ Մայերին իր «Լավ գործով»:

Սցենարը ներշնչված էր նրա «Խեղճերը» պատմվածքից, որը մի քանի տարի առաջ լույս էր տեսել «Խաղաղությունը հրաշալի բան է» ժողովածուում: Ի սկզբանե ֆիլմը բաղկացած էր 20-25 րոպե տեւողությամբ երկու ժապավենից: Բայց Մայերի խումբը կրճատեց ֆիլմը՝ հասցնելով 11 րոպեի եւ այդպես էլ թողարկեց: Ըստ Սարոյանի, այս կարճամետրաժը նույնիսկ մի քանի մրցանակ է ստացել:

Ինչ խոսք, Սարոյանին թույլ չտվեցին նկարահանել «Մարդկային կատակերգությունը»: Այդ գործն ստանձնեց Քլարենս Բրաունը, եւ կինոնկարը 1945-ին էկրան բարձրացավ Միքի Ռունիի գլխավոր դերակատարմամբ:

Զայրացած Սարոյանը հեռացավ «Մետրո Գոլդուին Մայեր»-ից: Նա գրեց եւ Բրոդվեյում բեմադրեց «Հեռացիր, ծերուկ» պիեսը, որ կծու երգիծանք է Հոլիվուդի հասցեին: Ծերուկը, իհարկե, Լուիս Մայերն էր: Հակահոլիվուդյան թեման կրկին հնչեց «Ռոք Վահրամ» (1951) վեպում:

Սարոյանն ինձ խոստովանել է, որ իրեն այդպես էլ չեն վճարել ոչ ֆիլմի, ոչ էլ սցենարի համար:

Սյուժետային հանգույցը պարզ է: Խոսքը նպարավաճառի եւ նրա հաճախորդների ամենօրյա հանդիպումների մասին է: Թեման մարդն է՝ իր արժանիքներով ու թերություններով, իր թուլություններով ու արժանապատվությամբ: Ֆիլմն սկսվում է նպարավաճառի այս խոսքերով. «Սա ինձ պատահած լավագույն գործն է, որովհետեւ հոյակապ, զարմանալի մարդկանց հանդիպեցի»:

Կինոնկարը կազմված է յոթ սկետչից:

1. «Կինը, որ լեդի է մնում», թեկուզեւ աղքատության գիրկն է ընկել եւ միրգ է գողանում:
2. «Աղիբուղի վաճառող Նիքը» միշտ տրտնջում է իր աշխատանքից եւ հանդիպում մի պատանու, որն աղիբուղի չի սիրում:
3. «Իսպանացի Կասսալը» մեկը մյուսին հաջորդող պատմություններից կազմված սկետչ է: Սա երեւի ֆիլմի ամենահիշարժան հատվածն է, որովհետեւ այս համեստ ու անհավակնոտ մարդը, որ կյանքում ոչինչ չի արել, բացի որդուն մեծացնելուց, ի վերջո, վարձատրվում է միանգամայն անսպասելի կերպով:
4. «Շիկահեր Մեգին» դեռատի մի աղջիկ սեթեւեթում է Ջինջեր Ռոջերսի նման, նրա միակ մտահոգությունն այն է, որ իրենով հիանան:
5. «Փողոցայինները». այս դրվագը խորհրդանշում է փողի իշխանությունը երեխաների վրա, բայց եւ Սարոյանի բողոքն է ռասիզմի դեմ:
6. «Օտար լեզուներով խոսող մարդը». այստեղ տեսնում ենք նոր գաղթած տարագրի, այս դեպքում՝ հայի, որն ուզում է իր հայրենիքի թարմ թուզը գնել: Մի քանի տեսարանում նա հայերեն է խոսում:
7. «Փոքրիկ Քալահանը եւ կոնֆետները». այս դրվագում նպարավաճառը երեխային տարբեր տեսակի կոնֆետներ է հյուրասիրում: Հաջորդ օրը մանչուկը գալիս է ու ասում, որ մաստակինը ամենալավն էր, իսկ նպարավաճառը վրա է բերում. «Նա շատ լավ գիտեր, թե ինչ է ասում»:

Երբ Սարոյանը, «Լավ գործն» ավարտելով, երեք օր անց ֆիլմը ներկայացրեց Մայերին, Վիկտոր Ֆլեմինգը՝ «Քամուց քշվածները» ֆիլմի ռեժիսորը, զարմացած ասաց. «Բիլ, սա սքանչելի փոքրիկ ֆիլմ է, միայն թե խոշոր պլաններ չկան»: Սարոյանը պատասխանեց, որ երեք օրում խոշոր պլանների մասին մտածելու ժամանակ չի ունեցել:

Այս կարճամետրաժը հազվագյուտ կինովկայություն է մի ստեղծագործողի մասին, որի հիմնական հետաքրքրության առանցքը մարդն էր եւ նրան մարդկային դարձնող արժեքները:

«ՀԱՅԵՐԸ ԵՎ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ԿԻՆՈՆ»

ՎԻԼՅԱՄ ՍԱՐՈՅԱՆ

ՄԻԱՅՆԱԿ ՉԱՐԼԻՆ

- Անցյալ տարի տեսա «Նոր ժամանակները» եւ, անկեղծ ասած, մի քիչ հիասթափվեցի,- ասաց որդիս:- Երեւի պատճառն այն է, որ շատ էի լսել Չապլինի ֆիլմերի մասին եւ շատ մեծ սպասելիքներ ունեի: «Նոր ժամանակներ»-ում, իհարկե, ծիծաղելի բաներ կան... Բայց Չապլինն ինչո՞վ մեծ է...

- Այո, իրոք մեծ է: Նա ամենամեծն է կինոյում, գոնե մինչեւ օրս, եւ եթե այսօր կամ ապագայում երեւան գա մեկը, որ գերազանցի նրան, միեւնույն է, էլի երբեք նրա նման չի լինի. չի եղել եւ չի լինի նրա նմանը: Ընդունված է կարծել եւ ասել, թե Չապլինն իր ֆիլմերում փոքր մարդ էր: Իրականում բոլորովին էլ այդպես չէ: Իրականում նա այդ ֆիլմերում միայնակ մարդ էր, անբուժելիորեն միայնակ մարդ: Բայց ժամանակն առաջ է ընթանում, փոխվել է հիմա, իսկ ժամանակի հետ փոխվել է նաեւ մենությունը կամ, ավելի ճիշտ, դրա նշանակությունը արվեստի համար: Սա չի նշանակում, թե մենությունը մնացել է անցյալի գրկում: Ոչ, հիմա էլ գոյություն ունի: Բայց մեր օրերում հույս կա, որ այդ մենությունը, առաջվա պես գոյություն ունենալով հանդերձ, կդառնա յուրահատուկ հիվանդություն, որը կարելի է բացահայտել մի շարք հատկանիշներով եւ մասամբ բուժելի է: Ի՞նչ միջոցներով: Հասկանալու միջոցով: Դրա պատճառների ու էության մեջ թափանցելու միջոցով եւ մեր պահվածքին ու վերաբերմունքին առնչվող բանական բուժիչ միջոցներով: Չապլինը ինքն էլ իր վերջին ֆիլմերում ձգտում էր դուրս գալ միայնակ մարդու կերպարից, եւ եթե դա նրան լիովին չհաջողվեց, նա գոնե արդեն մոտ էր դրան: Գլխավորն այն է, որ նա երբեք տեղում չէր դոփում: Այլ ժամանակաշրջանում, օրինակ, իմ մանկության ու պատանեկության տարիներին, դարիս առաջին երեսնամյակում, մեզնից ամեն մեկի համար բնական ու հնարավոր էր ծիծաղել եւ լալ սեփական մենության վրա, ինչը եւ պատկերված է Չապլինի արվեստում, բայց արդեն անհնար է այսօր: Այլ կերպ ասած, մենությունն արդեն այն նյութը չէ, որը կարող է լուրջ հիմք դառնալ արվեստի համար: Այսօր մենք պետք է արվեստն ըմբռնումից ստեղծելու հնարավորություն գտնենք, ես նկատի ունեմ, իհարկե, հանրամատչելի արվեստը, այն արվեստը, որ կարողանում էր ստեղծել Չապլինը:

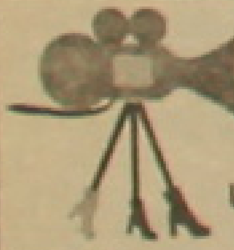

ԱՐԺԵ ԴԻՏԵԼ

10 նոյեմբերի, 01.10 Արմեն-Ակոբ

■ **«Հնարքների վարպետը»★★**: Ռեժիսոր՝ Ռիչարդ Ռաշ: Դերերում. Սթիվ Ռեյլսբեք, Փիթեր Օ'Թուլ, Բարբարա Հերշի: ԱՄՆ, 1980:

Կինոն կինոյի մասին:

11 նոյեմբերի, 01.00 Հ1

■ **«Ուրվական-Շունը. սամուրայի ուղին»★★**: Ռեժիսոր՝ Ջիմ Ջարմուշ: Դերերում. Ֆորեսթ Ուայթեքեր, Ջոն Թորմի, Ռիչարդ Փորթնոու: ԱՄՆ, 1999:

Ուրվական Շուն մականունով վարձու մարդասպանը ժամանակակից սամուրայ է, որն ապրում է սամուրայական պատվի միջնադարյան կանոնագրքի համաձայն:

12 նոյեմբերի 22.00 Հ1

■ **«Կարմեն»★★★**: Ռեժիսոր՝ Կառլոս Սաուրա: Դերերում. Անտոնիո Գադես, Լաուրա Դել Սոլ, Քրիստինա Օյոս: Իսպանիա, 1983:

Մերիմեի հանրահայտ նովելը համադրվել է կրակոտ ֆլամենկոյի եւ Բիզեի երաժշտության հետ:

12 նոյեմբերի, 02.55 Երեւան

■ **«Սեւ կատու, սպիտակ կատու»★★★**: Ռեժիսոր՝ Էմիր Կուստուրիցա: Դերերում. Բայրամ Սեւերջան, Սրջան Տոդորովիչ, Բրանկա Կատիչ: Ֆրանսիա - Գերմանիա, 1999:

Խենթուրախ կատակերգություն գնչուական կյանքից, վենետիկյան կինոփառատոնի մրցանակակիր:

13 նոյեմբերի, 22.00 Հ1

■ **«Ի՞նչն է տանջում Գիլբերտ Գրեյփին»★★**: Ռեժիսոր՝ Լասե Հալսթրյոմ: Դերերում. Ջոնի Դեպ, Լեոնարդո Դի Կապրիո, Ջուլիետ Լուիս: ԱՄՆ, 1993:

Ընտանեկան մելոդրամ, որի դեպքերը ծավալվում են ամերիկյան գավառում:

13 նոյեմբերի, 01.50 Հ1

■ **«Սիրահարված Թոման»★**: Ռեժիսոր՝ Պիեռ-Պոլ Ռանդեր: Դերերում. Բենուա Վերհաերտ, Այլին Յայ, Մագալի Պենգլո: Բելգիա - Ֆրանսիա, 2000:

32-ամյա Թոման արտաքին աշխարհի հետ հաղորդակցվում է միայն համակարգչի միջոցով:

14 նոյեմբերի, 22.30 Շողակաթ

■ **«Հենրի 5-րդ»★**: Ռեժիսոր՝ Քենեթ Բրանա: Դերերում. Ք. Բրանա, Էմմա Թոմփսոն: Մեծ Բրիտանիա, 1989:

Շեքսպիրի պատմական քրոնիկի էկրանացումն է:

15 նոյեմբերի, 00.30 Հ1

■ **«Սիրո խելահեղություն»★**: Ռեժիսոր՝ Վիսենտե Արանդա: Դերերում. Պիլար Լոպես դե Այալա, Էլոյ Ազորին: Իսպանիա, 2001:

Պատմական մելոդրամ, ուր բուռն զգացմունքները միախառնվում են պալատական խարդավանքների հետ:

15 նոյեմբերի, 23.20 НТВ

■ **«Մարաթոնյան վազորդը»★**: Ռեժիսոր՝ Ջոն Շլեզինգեր: Դերերում. Դաստին Հոֆման, Լորենս Օլիվյե: ԱՄՆ, 1976:

Թրիլեր նացիստական անցյալի տեր հանցագործ խմբի թիրախը դարձած ուսանողի չարչարանաց ուղու մասին:

Էջը պատրաստեց
ԶԱՎԵՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

Ռաուլ. «Չգտնելու եմ նոր տիտղոսներ նվաճել»

Համաշխարհային ֆուտբոլի ներկայիս «աստղերից» մեկը Ռաուլը. Մադրիդի «Ռեալի» խորհրդանիշն է: Թիմի կազմում անցկացրած 9 մրցաշրջանների ընթացքում Ռաուլը մի շարք տիտղոսների է արժանացել. 3 անգամ հաղթող է ճանաչվել եվրոպական գավաթների մրցաշարերում, 4 անգամ նվաճել է Իսպանիայի չեմպիոնի տիտղոսը, 2 անգամ դարձել է Միջմայրցամաքային գավաթի հաղթող, բազմիցս «Ռեալի» կազմում դարձել է Իսպանիայի գավաթակիր, երկրի եւ Եվրոպայի սուպերգավաթակիր: «Արքայական» թիմի կազմում Ռաուլի նորամուտը կայացել է 9 տարի առաջ 1994 թ. հոկտեմբերի 29-ին «Սարագոսայի» հետ խաղում: Հետաքրքրական է, որ 9 տարի անց հոկտեմբերի 28-ին Ռաուլը կրկին խաղադաշտ դուրս եկավ «Սարագոսայի» հետ խաղում: Իր ֆուտբոլային անցած ուղու, նրա հույզերի ու երազանքների մասին է ստորեւ ներկայացվող հարցազրույցը, որ անվանի ֆուտբոլիստը տվել է www.realmadrid.com ինտերնետային կայքին: Այն ընթերցողներին ենք ներկայացնում որոշ կրճատումներով: Կարծում ենք, այն կհետաքրքրի Ռաուլի երկրպագուներին, որոնց թիվը Հայաստանում քիչ չէ:

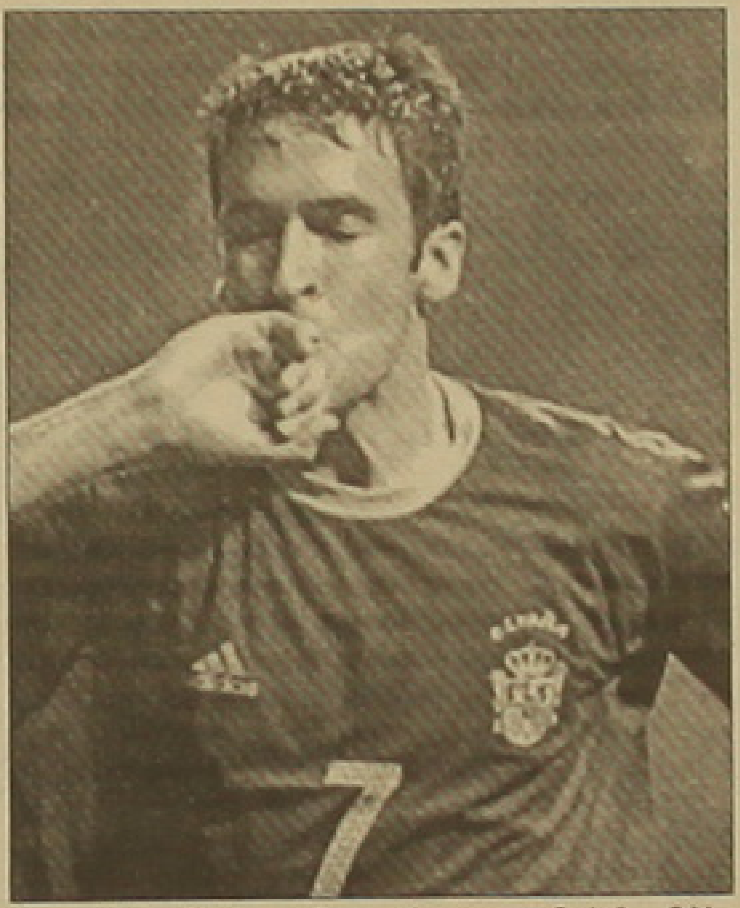

- Դու Իսպանիայի առաջնությունում նորամուտդ նշել ես 9 տարի առաջ «Սարագոսայի» հետ խաղում: Ինչպիսի՞ հիշողություններ են կապված այդ օրվա հետ:

- Իմ նորամուտով մեծ ուրախություն պատճառեցի ընտանիքիս: Խաղից առաջ հուզվում էի, վստահ չէի, որ խաղադաշտ դուրս կգամ: Ընկերներս ինձ շատ օգնեցին, խորհուրդ տվեցին հանգիստ լինել: Իսկ երբ խաղադաշտ դուրս եկա, շատ երջանիկ էի զգում ինձ: Դժվար է նկարագրել, թե ինչ ապրումներ ունեցա:

- Քեզ Վալդանոն (այն ժամանակ թիմի մարզիչը) հատուկ խորհուրդ չտվե՞ց:

- Խաղի նախօրյակին նա ինձ մարզահագուստ տվեց եւ ասաց, որ վաղը խաղալու եմ: Նա երկար խոսեց ինձ հետ եւ խորհուրդ տվեց, որ հնարավորինս խաղից հաճույք ստանամ: Եվ նա ճիշտ էր, քանի որ վերջիվերջո դա խաղ է, եւ, բացի դրանից, դու պատրաստ ես օգնել թիմիդ եւ կատարել առաջադրանքը, հարկ է նաեւ հաճույք ստանալ խաղից: Պետք է որքան հնարավոր է նյարդերդ թուլացրած մտնես խաղադաշտ, որպեսզի քեզ մոտ ամեն ինչ հաջող ստացվի: Հիերոն, Սամորանոն, Սանչիսը... Նրանք բոլորն էլ ինձ օգնում էին խաղի ժամանակ:

- Ի դեպ, չե՞ս կարծում, որ այժմ կարող էիր գոլ խփել այն պահերից մեկի ժամանակ, որ ստեղծել էիր 9 տարի առաջ քո անդրանիկ խաղում:

- Այժմ էլ շարունակում եմ վրիպել, ինչպես այն ժամանակ: Իրոք, այդ խաղում գոլային 5 պահ ունեցա: Դրանցից մեկի ժամանակ խաբս տալով Ցեդրունին, աջով հարվածեցի եւ հարվածը բարձր ստացվեց: Կարծում եմ, այժմ այդ պահը կօգտագործեի:

- Սպասո՞ւմ էիր այն ժամանակ, որ կարող ես հասնել նման բարձունքների:

- Այն ժամանակ նույնիսկ գլխավոր թիմում ընդգրկվելը երազ էր թվում, տիտղոսների մասին երազելն՝ առավել եւս: Այժմ, երբ հասել եմ այդ ամենին, մտադիր եմ երկար տարիներ հաճույք ստանալ ֆուտբոլից:

- Տարիների ընթացքում փոխվե՞լ է քո ցուցադրած ֆուտբոլը:

- Ես միշտ աչքի եմ ընկել ռմբարկուի հատկանիշներով: Սակայն վերջին տարիներին ավելի հասուն խաղ եմ ցուցադրում: Կարող եմ 4-5 խաղ գոլ չխփել, սակայն գոհ լինել նրանով, որ օգնել եմ թիմին արդյունքի հասնելու, խաղընկերներիս հնարավորություն եմ ընձեռել աչքի ընկնել: Հասկանալի է, որ իմ առաջնահերթ խնդիրը խաղընկերներիս կազմակերպած գրոհների եզրափակումն է: Մյուս կողմից զգալի փորձ եմ ձեռք բերել եւ ուժերս խաղադաշտում ճիշտ եմ վերաբաշխում. գիտեմ երբ վազեմ, երբ հանգստանամ:

- Ո՞ր խաղն ես առանձնակի սիրով հիշում:

- Թեեւ անցկացրած բավական մեծ թվով հանդիպումներին, այնուամենայնիվ, դարձյալ «Սարագոսայի» հետ առաջին խաղն է ինձ համար թանկ: Նաեւ ինձ համար առանձնահատուկ է «Սանտյագո Բեռնաբեու» մարզադաշտում «Ատլետիկոյի» հետ հանդիպումը, որում բացեցի գոլերիս հաշիվը «Ռեալի» կազմում, գոլային փոխանցում կատարեցի, 11 մ հարվածի իրավունք վաստակեցի... Դա անհնար է մոռանալ: Խաղի հաջորդ օրը չէի հավատում, որ այդ ամենը եղել է: Յուրաքանչյուր խաղից հետո էլ դրական պահեր մնում են, սակայն վերը նշված երկու հանդիպումներն ինձ համար թանկ են:

- Իսկ ո՞ր գոլն ես ամենակարեւորը համարում:

- Կարծում եմ, «Վասկո դա Գամայի» դարպասը Միջմայրցամաքային գավաթի խաղում խփած գոլը, որի շնորհիվ շահեցինք մրցանակը: Հանդիպման ավարտին մնում էր 7 րոպե: Բացի այդ, գեղեցիկ գոլ էր: Շատ կարեւոր գոլ էր նաեւ Փարիզում չեմպիոնների գավաթի եզրափակչում «Վալենսիային» խփածս գոլը: Ես այն նվիրեցի մի քանի ամիս առաջ ծնված որդուս:

- Կարելի՞ է համարել, որ դու արդեն խփել ես քո երազած գոլը:

- Ոչ, դեռ ոչ: Իմ երազած գոլը նման է այն գոլին, որ խփել է Մարադոնան:

- Որպես ֆուտբոլիստ դու հասե՞լ ես քո սահմանագծին:

- Չգիտեմ: Շատ դժվար է ինչ-որ պահի ասել, թե հասել ես քո հնարավորությունների առավելագույնին: Յուրաքանչյուր ֆուտբոլիստ փուլ առ փուլ է առաջ շարժվում: Եվ ֆուտբոլային գործունեության ընթացքում երեւում է, թե երբ է խաղամակարդակը բարձրացրել կամ իջեցրել: Ամեն ինչ կախված է մարդուց, հանգամանքներից, այն բանից, թե ինչպես ես ֆուտբոլը զգում, ցանկանում հաճույք ստանալ ֆուտբոլից, հաղթել: Յուրաքանչյուրը յուրովի է դա ընկալում: Գտնում եմ, որ կարող եմ ակումբին ու հավաքականին դեռ երկար տարիներ օգտակար լինել: Դրա համար էլ յուրաքանչյուր օր աշխատում եմ մարզավիճակս պահպանելու համար:

- Քեզ համար ի՞նչ է ավագի թեւկապը:

- Դա նշանակում է, որ շատ դեպքերում դու ներկայացնում ես պատմության մեջ ամենակարեւոր ակումբը: Թիմում փորձառու ֆուտբոլիստներ կան, որոնք ինձնից տարիքով են, որոնց դու ոչինչ չպետք է ասես: Իսկ ահա երիտասարդներին, որոնք նոր են ընդգրկվել թիմում, պետք է աշխատես օգնել, որպեսզի շուտ մերվեն կոլեկտիվին:

- Ի՞նչ նշանակություն ունի քեզ համար հաջողությունն Իսպանիայի հավաքականի կազմում:

- Շատ մեծ: Մենք ցանկանում ենք մասնակցել Եվրոպայի առաջնությանը: Մի փոքր անհանգիստ ենք, չնայած հասկանում ենք, որ պետք է հաղթենք մեր մրցակցին: Ճիշտ է, նորվեգացիները հեշտ մրցակից չեն եւ մեզ համար խնդիրներ կառաջացնեն, սակայն եթե Իսպանիան ցանկանում է եզրափակիչ փուլում հանդես գալ, ապա պատրաստ է հաղթել նորվեգացիներին: Եթե դա չանենք, ապա ավելի լավ է տանը մնանք:

Կասպարովը կրկին կմրցի համակարգչի հետ

Գարրի Կասպարովի հերթական շախմատային մրցամարտը համակարգչի հետ կկայանա Նյու Յորքում նոյեմբերի 11-18-ը: Այս մասին հայտարարել է մրցամարտի կազմկոմիտեն: Ճիշտ է, առայժմ մրցանակային հիմնադրամի չափի եւ դրա բաշխման եղանակի մասին ոչինչ հայտնի չէ: Մրցամարտը կանցկացվի Մանհեթենի «Նյու Յորք աթլետիկ կլաբ» մասնավոր մարզական ակումբում: Այն բաղկացած կլինի 4 պարտիայից եւ կանցկացվի դասական շախմատի կանոններով: Կազմակերպիչները մտադիր են «օնլայն» ռեժիմով մրցախաղերը հեռարձակել ինտերնետային ցանցով:

Չնայած Կասպարովն առաջին անգամ չէ, որ մրցելու է համակարգչի հետ, սակայն նրա համար այս մրցամարտն անսովոր է լինելու: Բանն այն է, որ նա հնարավորություն չի ունենա ձեռքով շոշափել ֆիգուրները: Քայլերը կատարվելու են ձայնային ազդանշանների միջոցով: Բացի այդ, շախմատի խաղատախտակն էլ իրենից ներկայացնելու է համակարգչային եռաչափ պատկեր՝ էկրանի վրա: Հետաքրքրական է, որ համակարգչային խաղերի միջազգային ընկերակցությունն ու ԱՄՆ-ի շախմատի ֆեդերացիան առաջիկա մրցամարտը որակել են որպես մարդու եւ համակարգչի միջեւ աշխարհի անդրանիկ առաջնություն:

Բրոնկխորստը թերեւս վերադառնա «Արսենալ»

«Բարսելոնի» պաշտպան, հոլանդացի Ջովանի վան Բրոնկխորստը, որն իսպանական ակումբում հանդես է գալիս վարձավճարով, պատրաստվում է ամռանը վերադառնալ Լոնդոնի «Արսենալ»: Այդ դեպքում կատալոնյան ակումբում ձախ պաշտպանի կարիք կզգացվի: Թափուր տեղը զբաղեցնելու համար «Բարսելոնի» գլխավոր մարզիչ Ֆրանկ Ռայկարդը կցանկանար հրավիրել բրազիլացի պաշտպան Սիլվինյոյին: «Սելթայում» հանդես եկող ֆուտբոլիստով հետաքրքրվում են նաեւ իսպանական այլ ակումբները: Բայց առայժմ «Սելթայի» ղեկավարությունը ոչ մի ձեւով չի արձագանքել այդ առաջարկներին: Ճիշտ է, ակումբի ֆինանսական ոչ բարվոք վիճակն ի վերջո կստիպի «Սելթայի» ղեկավարությանը նստելու բանակցությունների սեղանի շուրջ:

Դեմենտեւան դուրս մնաց պայքարից

Լոս Անջելեսում մեկնարկել է թենիսի կանանց աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնությունը 8 ուժեղագույն թենիսիստուհիների մասնակցությամբ: Մրցանակային ընդհանուր հիմնադրամը 3 մլն դոլար է: Նախնական փուլում մասնակիցները բաժանվել են երկու խմբի: «Կարմիր» խմբում ընդգրկվել են Չանդա Ռուբինը, Ամելի Մորեսմոն, Կիմ Կլայստերսը եւ Ելենա Դեմենտեւան: «Սեւ» խմբում պայքարի մեջ են մտել Ջենիֆեր Կապրիատին, Այի Սուգիյաման, Ժյուստին Էնենը եւ Անաստասիա Միսկինան:

Անհաջող մեկնարկեց ռուսաստանցի Ելենա Դեմենտեւան: Նա նախ պարտվեց բելգիացի Կիմ Կլայստերսին (2-6, 2-6), ապա երկրորդ տուրում զիջեց Ամելի Մորեսմոյին (3-6, 2-6): Վերջինս առաջին խաղում համառ մրցավեճում պարտություն էր կրել Չանդա Ռուբինից (6-4, 4-6, 2-6): «Կարմիր» խմբից պայքարը հաջորդ փուլում կշարունակի Կիմ Կլայստերսը, որը շահել էր հանդիպումը նաեւ Չանդա Ռուբինից (6-4, 6-4): Մյուս ուղեգրի համար պայքարում են Ռուբինն ու Մորեսմոն, որոնք մեկական միավոր են վաստակել:

«Սեւ» խմբում մրցակիցներն առայժմ մեկական հանդիպում են անցկացրել: Ժյուստին Էնենը հաղթել է Միսկինային (7-5, 5-7, 7-5), իսկ Ջենիֆեր Կապրիատին պարտության է մատնել Սուգիյամային (7-5, 7-6):

ՈՒԵՖԱ-Ի ԳԱՎԱԹ

«Դնեպրը» շարունակեց հաղթարշավը

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/32 եզրափակիչի առաջին հանդիպումներում առանձնակի անակնկալներ չգրանցվեցին: Իր հաղթարշավը շարունակեց «Դնեպրը», որը հյուրընկալվելիս 2-0 հաշվով հաղթեց Զագրեբի «Դինամոյին»: Արդեն 8-րդ րոպեին թիմի ռմբարկու Օլեգ Վենգլինսկին բացեց հաշիվը, իսկ խաղավերջում Ռոման Մաքսիմյուկը 2-րդ գնդակն ուղարկեց դարպասը: «Դնեպրը» գործնականում ապահովեց հաջորդ փուլի ուղեգիրը: Հաջորդ փուլ մտնելու խնդիրը գործնականում լուծեցին նաեւ «Բարսելոնը», «Պարման», Մոսկվայի «Սպարտակը»: Վերջինս սեփական հարկի տակ 4 անպատասխան գնդակ խփեց Բուխարեստի «Դինամոյի» դարպասը: Իսկ ահա Մոսկվայի «Տորպեդոն» հյուրընկալվելիս 0-2 հաշվով զիջեց «Վիլյառեալին»: Շվեյցարիայի առաջնության անվիճելի առաջատար «Բազելը» սեփական հարկի տակ 2-3 հաշվով զիջեց «Նյուքասլին»: Ընդ որում, շվեյցարացիները խաղի ընթացքում երկու անգամ հաշվի մեջ առջեւում էին: Անսպասելի էր չեխական «Տեպլիցեի» հաղթանակը «Ֆեյենորդի» դաշտում (2-0):

Ահա գրանցված մյուս հանդիպումների արդյունքները.

«Ստյաուա»-«Լիվերպուլ»` 1-1
«Մանչեսթր սիթի»-«Գրոցլին»` 1-1
«Պանիոնիոս»-«Բարսելոն»` 0-3
«Վալենսիա»-«Մաքաբի»` 0-0
«Կոպենհագեն»-«Մայորկա»` 1-2
«Ռոմա»-«Հայդուկ»` 1-0
«Զալցբուրգ»-«Պարմա»` 0-4
«Պերուջա»-«Արիս»` 2-0
«Բորուսիա»-«Սոշո»` 2-2
«Շալկե-04»-«Բրոնդբյու»` 2-1
«Բորդո»-«Խարտս»` 0-1
«Գազիանտեպսպոր»-«Լանս»` 3-0
«Ուտրեխտ»-«Օսեր»` 0-0
«Գենչլերբիրլիգի»-«Սպորտինգ»` 1-1
«Բենֆիկա»-«Մոլդե»` 3-1
ՊԱՕԿ-«Դեբրեցեն»` 1-1
«Վոլերենգեն»-«Վիսլա»` 0-0
«Սլավիա»-«Լեւսկի»` 2-2
«Ռոզենբորգ»-«Ցրվենա զվեզդա»` 0-0

Ուժերի հերթական ստուգատեսը

Ըմբշամարտի անվանի մասնագետ Ռազմիկ Կարապետյանի հուշամրցաշարն անցկացվեց արդեն 10-րդ անգամ: Կազմակերպիչն օլիմպիական հերթափոխի հանրապետական ուսումնարանն էր: Մրցումներին մասնակցեցին հանրապետության 17 մարզերի 204 ըմբիշներ: Իր ներկայացուցիչներն էր ուղարկել նաեւ Արցախը: Մի քանի օրվա համառ մրցամարտերից հետո որոշվեցին հաղթողները քաշային 13 կարգերում: Լավ տպավորություն թողեցին օլիմպիական հերթափոխի հանրապետական ուսումնարանի սաները, ինչպես նաեւ Արարատի, Լոռու, Արմավիրի եւ Արագածոտնի մարզերի ըմբիշները: Մրցումները հնարավորություն տվեցին մարզիչներին ստուգելու իրենց սաների պատրաստվածության մակարդակը, ի հայտ բերելու նոր անուններ: Աչքի ընկած մարզիկներն արժանացան պարգեւների:

ԱՄՆ-ում հակադոպինգային նոր օրենք կգործի

ԱՄՆ-ի թեթեւ աթլետիկայի ֆեդերացիան որոշել է խստացնել պատժամիջոցներն այն մարզիկների նկատմամբ, ովքեր մրցումներից առաջ արգելված խթանիչներ են օգտագործում: Այժմ, եթե որեւէ մարզիկի դոպինգ-ստուգումը դրական արդյունք կտա, նրան անմիջապես կտուգանեն 100 հազար դոլար եւ հնարավոր է, որ որակազրկեն ցմահ: Նման խիստ որոշման առիթ են դարձել վերջին շրջանում մարզիկների կողմից արգելված դեղամիջոցների օգտագործման հաճախակի դարձած դեպքերը: Այսպես, Փարիզում անցկացված թեթեւ աթլետիկայի աշխարհի վերջին առաջնությունում ամերիկացի մարզիկներից երեքի մոտ հայտնաբերել են արգելված դեղամիջոցների օգտագործման դեպքեր: Հակադոպինգային նոր օրենքը ուժի մեջ կմտնի 2004 թ. հունվարի 1-ից:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԹԲԻԼԻՍԻ

Հետընտրական կրակոցներ Սահակաշվիլու կողմնակիցների դեմ

Սկիզբը էջ 1

Քիչ անց Զուգդիդից Սահակաշվիլին «Իմեդի» հեռուստաընկերության ուղիղ եթերում հայտարարեց, որ իշխանությունները չեն կարող իրեն խոչընդոտել եւ ինքը պայքարելու է, որպեսզի ճանաչվի ընտրություններում իր հաղթանակը:

Վրաստանի Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը (ԿԸՀ) այդպես էլ չի կարողանում հաշվել, թե նոյեմբերի 2-ի խորհրդարանական ընտրություններում ով է հաղթել: Երեկ երեկոյան 20.00-ի դրությամբ հաղթում էր Ասլան Աբաշիձեի «Աղորձինեբա» կուսակցությունը, առաջ անցնելով կառավարամետ «Հանուն նոր Վրաստանի» դաշինքից եւ Սահակաշվիլու կուսակցությունից:

Ընտրություններից մի քանի օր առաջ էր, Շեւարդնաձեին ահաբեկչության մեջ մեղադրող Աբաշիձեն վերջին տասը տարիներին թերեւս առաջին անգամ հրապարակավ երեկ հանդես եկավ ի պաշտպանություն Վրաստանի նախագահի եւ իր այդ քայլը պայմանավորեց, թե Սահակաշվիլին եւ նրա կողմնակիցները «նեոֆաշիստներ» են եւ երկիրը պէտք է փրկել «նեոֆաշիզմի» սպառնալիքից:

Միջազգային դիտորդները նշում են, որ խորհրդարանական ընտրությունները կեղծվել են, իսկ ամենամեծ չափով կեղծվել են հատկապես Աջարիայում, որտեղ Աբաշիձեի կուսակցությունն ստացել է ձայների 95 տոկոսը, եւ գերազանցապես ադրբեջանաբնակ Քվեմո Քարթլիում, որտեղ Շեւարդնաձեի հովանավորած «Հանուն նոր Վրաստանի» դաշինքը, ըստ նախնական տվյալների, ստացել է ձայների 90 տոկոսը: Ակնհայտ է, որ ընտրություններում մաքուր հաղթանակ է տարել հենց Սահակաշվիլին:

Ի դեպ, երկու օր առաջ Աջարիայի Ինքնավար Հանրապետության խորհրդարանը փոխել է ինքնավարության սահմանադրության 58-րդ կետը՝ Ասլան Աբաշիձեին վերապահելով ռազմական առաջնորդի լիազորություններ: Աբաշիձեի մամլո ծառայությունից **«Ազգին»** դժվարացան պատասխանել, թե ինչ է ենթադրում սահմանադրության փոփոխությունը: Մոտ մեկ ամիս առաջ Աբաշիձեն ինքնավարության տարածքում ձեւավորեց հակաահաբեկչական գումարտակ: Թե ինչ «ավազակային խմբավորումներից» պէտք է պաշտպանվի Աջարիան, սա էլ է մնում անհասկանալի:

Այսօր կեսօրին ԿԸՀ-ի դիմաց պատրաստվում է հանրահավաք կազմակերպել Միխայիլ Սահակաշվիլին, իսկ երեկ նրա համախոհներից Նինո Բուրջանաձեն եւ Զուրաբ Ժվանիան հայտարարեցին, որ չեն ճանաչում «իշխանությունների զանգվածային կեղծած ընտրությունների արդյունքները» եւ հրաժարվում են իրենց պատգամավորական մանդատներից նոր խորհրդարանում, որը «վրաց ժողովուրդը չի ընտրել»:

Հ. Գ. Երեկ վրացի լրագրող ընկերներիցս մեկը, ստանալով լուրը, որ Աբաշիձեն է հաղթում ընտրություններում, բացականչեց. «Լավ է, այսուհետ Աբաշիձեն Աջարիան Վրաստանից անկախ չի հայտարարի»:

Ցավակցություն

Երկարատեւ հիվանդությունից հետո մահացել է «Հայրենիքի ձայն» թերթի նախկին խմբագիր
ԼԵՎՈՆ ՋԱՔԱՐՅԱՆԸ:
Հոգեհանգիստը նոյեմբերի 8-ին, ժամը 18.00-ին:
Հուղարկավորությունը նոյեմբերի 9-ին, ժամը 14.00-ին,
Հասցեն՝ Բաղրամյան 56 շ., բն. 3:

For Your Internal News of Armenia Log on to
www.azg.am
In Armenian Russian, English, and Turkish

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հասցեն՝ Նալբանդյան 47:

- Վաճառվում է գիտական եւ ճանաչողական մեծ արժէք ունեցող հանրագիտարանային բնոյթի հատոր «Արեւմտյան Հայաստան 1914» (Երեւան 2003): Հեռ. 26-01-37
- Վաճառվում է Նորքի IV զ. 1 հ. 14 շենքի առաջին հարկում տարածք 60 ք.մ., գինը պայմանագրային: Հեռ. 63-58-30, զանգել 9.00-16.00
- Վաճառվում է Մ. Խորենացու 3-րդ նրբ., տուն 17, բնակարան 2 սենյակ, 33.2 ք.մ., օժանդակ կառույց 32 ք.մ. առանց միջնորդի: Գինը պայմանագրային: Հեռ. 63-88-93
- Տրվում է վարձով 2 սենյականոց շքեղ նորոգված եւ կահավորված բնակարան Կոմիտաս պողոտայում: Վարձը 180 դոլար: Հեռ. 23-35-04
- Վաճառվում է հողատարածք (հարմար է արտադրության համար) 1200 ք.մ. հասցեն Նորագավիթ, 4-րդ փ. 30 տուն: Տուն 4 սեն., 1 հարկում, լողավազանով, ծառերով, ավտոտնակով: Հեռ. 54-21-94, 8-98 (էջիկ)

вклад **Ширакаци**
Сила красоты

- **6 месяцев - 9,5% годовых**
- от **1000** до **10000 USD** или **EURO**
- досрочное изъятие - **до 30 дней - 2,5%, после 30 дней - 3% годовых**
- при сумме от **10000** до **50000 USD** или **EURO - 10% годовых**

вклад **Маштоц**
Величие любви

- **12 месяцев - 10,5% годовых**
- от **1000** до **10000 USD** или **EURO**
- **ежемесячная** капитализация или выплата процентов
- досрочное изъятие - **до 30 дней - 2,5%, после 30 дней - 3% годовых**
- при сумме от **10000** до **50000 USD** или **EURO - 11% годовых**

СТАНДАРТНЫЕ ВКЛАДЫ В ДРАМАХ И ВАЛЮТЕ

Срок вклада	Выплата процентов	AMD	USD, EURO До 10.000	USD, EURO От 10.001 до 100.000
До востребования		3	2,5	
31 - 90 дней	в конце срока	6,5	7	7,5
	ежемесячно	6	6,5	7
91 - 182 дня	в конце срока	9	8	8,5
	ежемесячно	8	7	7,5
183 - 364 дня	в конце срока	10	8	8,5
	ежемесячно	9	8	8,5
365 дней и более	в конце срока	11	10	10,5
	ежемесячно	10	9	9,5

Вклады превышающие 50 млн. AMD или 100 тыс. USD, EURO - по индивидуальным ставкам.
Минимальная сумма срочных депозитов
- 50.000 AMD
- 100 USD, EURO

ЮНИБАНК 53 98 70

АДРЕСА ФИЛИАЛОВ ЗАО "ЮНИБАНК"

- Центральный офис
г. Ереван, ул. Амиряна 12
тел. (3741) 539870, 539871, 534474
e-mail: unibank@unibank.am

- Филиалы в г. Ереване
Филиал "КЕНТРОН" ул. Абовяна 26 тел. (3741) 542431
Филиал "КОМИТАС" ул. Комитаса 35/2 тел. (3741) 261838
Филиал "МАЛАТИЯ" ул. Себастия 141 тел. (3741) 776627

- Филиалы в Армении
Филиал "ВАНАДЗОР" г. Ванадзор, ул. Тигран Мец 53 тел. (3745) 40872
Филиал "ГЮМРИ" г. Гюмри, ул. Ахтанаки 1 тел. (3744) 33055

ՄՐՑՈՒԹԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԻ ՀՐԱՎԵՐՔ
ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՓՈՔՐ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ
ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատունը տեղեկացնում է 2004 ԱՄՆ հարկային տարվա ժողովրդավարության հանձնաժողովի փոքր դրամաշնորհների ծրագրի առաջին փուլի բացման մասին: Ծրագրի նպատակն է աջակցել ժողովրդավարության զարգացմանը, մարդու իրավունքների նկատմամբ հարգանքի պահպանմանն ու քաղաքացիական կրթության տարածմանը Հայաստանում:

<u>Հիմնական պայմաններ</u>

Ներկայացվող ծրագրերը պէտք է վերաբերեն Հայաստանում քաղաքացիական հասարակության խթանմանը, ժողովրդավարական գործընթացների խորացմանը եւ մարդու իրավունքների նկատմամբ հարգանքի մեծացմանը: Ծրագրերը պէտք է ուղղակիորեն կապված լինեն ժողովրդավարական հաստատությունների զարգացմանը եւ հստակորեն սահմանեն, թե առաջարկվող գործունեության արդյունքում ինչ որոշակի ժողովրդավարական զարգացումներ տեղի կունենան Հայաստանում:

Ծրագրի շնորհառուներ կարող են դառնալ հասարակական կազմակերպություններն ու անկախ լրատվամիջոցները, որոնց գործունեությունն ուղղված է այս նպատակների կենսագործմանը: Դրամաշնորհները չեն կարող օգտագործվել կուսակցական քաղաքական գործունեության նպատակով:

Դրամաշնորհների գերակշիռ մասի գումարը չի գերազանցի 10000 ԱՄՆ դոլարը, եւ միայն չափազանց լավ հիմնավորված ծրագրերի դեպքում կարող է տրամադրվել մինչեւ 24000 ԱՄՆ դոլար: Շնորհառուների կողմից համաֆինանսավորման աղբյուրների որոնման քայլերը ողջունելի են:

Դրամաշնորհները պէտք է օգտագործվեն կոնկրետ ծրագրերի իրականացման համար: Ծրագրային առաջարկներում պէտք է ներկայացվեն իրագործվելիք խնդիրները, ակնկալվող արդյունքները եւ շահառուների շրջանակը: Ծրագրերը պէտք է համահունչ լինեն կազմակերպության երկարաժամկետ նպատակների հետ: Ծրագրում պէտք է նշվի ծրագրային աշխատանքների ժամկետը (ծրագրի սկզբի եւ ավարտի ամսաթվերը), որը չի կարող գերազանցել մեկ օրացուցային տարին:

Անհրաժեշտ է ներկայացնել ծրագրային ծախսերին վերաբերող մանրամասն եւ իրատեսական բյուջե: Բյուջեն հաշվարկվում է ԱՄՆ դոլարով եւ պէտք է հստակորեն կապված լինի նկարագրական առաջարկում ներկայացվող ծրագրային աշխատանքներին:

Ներկայացված առաջարկների գնահատման ժամանակ հաշվի է առնվում ծրագրի համապատասխանությունը ժողովրդավարության հանձնաժողովի դրամաշնորհային ծրագրի նպատակներին, նախանշված ծրագրային խնդիրների, գործունեության մարտավարության եւ շնորհառուների խմբի ընտրության նպատակահարմարությունը, ինչպես նաեւ հայտատու կազմակերպության կարողությունը՝ իրականացնելու առաջարկվող ծրագրային նպատակները:

Դեսպանատունը իրավունք ունի իրականացնել դրամաշնորհային միջոցների հաշվին իրականացվող ծրագրերի կամ գործողությունների ուղեկցում (մոնիտորինգ): Դրամաշնորհային միջոցների հաշվին ֆինանսավորվող ծրագրի ավարտին շնորհառուն դեսպանատանը պէտք է ներկայացնի հաշվետվություն ծրագրի ընթացքի վերաբերյալ (ծրագրային հաշվետվություն) եւ ֆինանսական հաշվետվություն:

Հայտի ձեւերը կամ ծրագրի պայմանների մասին մանրամասն տեղեկություններ կարող եք ստանալ ԱՄՆ դեսպանատնից՝ ք. Երեւան, Բաղրամյան 18 հասցեով (հյուսիսային մուտք), կամ կարող եք այցելել ԱՄՆ դեսպանատան ինտերնետային էջը՝ http://www.usa.am/announcements.html: Բոլոր հայտերը պէտք է լրացվեն անգլերեն լեզվով եւ ներկայացվեն ԱՄՆ դեսպանատան Հասարակայնության հետ կապերի բաժին ոչ ուշ, քան 2003թ. դեկտեմբերի 10-ը (մինչեւ ժամը 17:30):

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ. Մրցույթին մասնակցել ցանկացող կազմակերպությունները հրավիրվում են մասնակցելու ս.թ. նոյեմբերի 18-ին ԱՄՆ դեսպանատանը ժամը 14:00-ին կայանալիք հանդիպմանը, որի ժամանակ կներկայացվեն ծրագրի կողմից առաջադրվող պահանջներն ու պայմանները: Հանդիպմանը մասնակցել ցանկացող բոլոր անձանց խնդրում ենք նախապես՝ մինչեւ նոյեմբերի 17-ի ժամը 12:00-ը, զանգահարել ԱՄՆ դեսպանատուն 524661 (+4434) հեռախոսահամարով եւ տեղյակ պահել իրենց մասնակցության մասին: Մասնակիցների անունները անհրաժեշտ են, որպեսզի դեսպանատան անվտանգության ծառայությունը նրանց թույլտուի մուտք գործել դեսպանատան տարածք: Հանդիպմանը կարող են մասնակցել միայն այն անձինք, ովքեր սահմանված ժամկետում զանգահարել են՝ հաստատելով մասնակցելու իրենց ցանկությունը եւ հայտնել են իրենց անունները: Հանդիպմանը խնդրում ենք ներկայանալ անձը հաստատող փաստաթղթով (լուսանկարով), որպեսզի Ձեզ թույլատրվի մուտք գործել դեսպանատան տարածք:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 07.11.2003 թ. ժ. 9:00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	563.00	557.40	568.60
EUR	1	եվրո	644.58	640.70	648.40
RUR	1	ռուս. ռուբլի	18.89	17.80	20.00

Սիրելի համաքաղաքացիներ

Երեւան քաղաքի Արաբկիր եւ Կենտրոն համայնքներում ջրի աղտոտման հետեւանքով Ձեր կրած վնասների փոխհատուցման հարցում աջակցելու նպատակով ՀՅ Դաշնակցության Երեւանի մարզային կոմիտեն ստեղծել է քաղաքացիների իրավունքների պաշտպանության խումբ:

Խումբը պատրաստ է օգնել Ձեզ ձեւակերպելու փոխհատուցման համապատասխան հայցերը:

Մեզ կարող եք դիմել նոյեմբերի 7-14-ը, ժամը 11:00-18:00 հետեւյալ հասցեով՝
Երեւան, Հրաչյա Քոչարի 12
ՀՅԴ գրասենյակ
Հեռ.՝ 27.13.51

ՀՅԴ ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵ

Գովազդի համար զանգահարել՝ 58-24-83

«Գինդ» տպարանում, Երեւան, Բաղրամեան 70ա Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակ՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 7. 11. 2003 Գինը՝ 100 դրամ